National Library of Canada
Collection Development Branch.
395 Wellington Str. Order sent
Ottawa, Ont. K1A 0N4.

National Library
Bibliothèque Nationale
Aug 16 1983
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

B103/c/23/1.

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr.30 (1743) 1983 | NELJAPÄEVAL, 28 JUULIL — THURSDAY, JULY 28 | XXXIV aastakäik

Tallinnlased on uue sadama süvendamise ja rauditeega saanud valmis omal jõul, aga ehitamine pole veel välja antud.

Surve Eestis suureneb

Vahekord venelastega muutub teravamaks

— Venelaste osatähtsuse tõusuga Eesti rahvastikus on ka konfliktid teravnenud, kirjutab Reijo Härkönen Soome ajalehes „Aamulehti". Tallinna elanikest on ainult 51,5 protsenti eestlased. Eestlased kardavad, et projekteerimisel olev suursadam toob vabariiki nii palju võõraid rahvaid, et eestlaste osatähtsus langeb isegi 35 protsendile.

— Parteijuht Karl Vaino äsjased väited selle kohta, et Eesti venestamine oleks ainult lääne propaganda, ei pea paika, ütleb neljakümnendatel aastatel küüditamise üleelanud eestlane. Nõukogude propaganda rõhutab üha kirglikumalt nõukogude rahvaste üksteisele lähenemist. Nõukogude Eestit külastades saab olukorrast aga teist moodi mulje.

HALB SADAM

Kolmteist teisitimõtlejat saatsid hiljaaegu kirja neile soome ettevõtetele, kes olid teinud pakkumuse sadama ehitamisest. Kirjas tuletati meelde ehitusprojekti võimalikke tagajärgesid nagu eesti rahvusest elanikkonna osatähtsuse kahanemisest. Allakirjutajad hoiatasid ehitusfirmasid ka sadama sõjalise tähenduse eest ning sõjalise tähenduse eest ning sõjalise ohu kasvamisest mh. Stokholmi ja Helsingi suunas.

Võimude hoiak Nõukogude Eesti teisitmõtlejate vastu paistab olevat karminenud viimaste nädalate jooksul. Märtsis kuulati üle ja vahistati mitmeid eestlasi, kes olid varem esinenud mh. sadamaprojekti ja venestamist puudutanud apellide allekirjutajatena. Neist on vahistatuna praegugi arhitekt Lagle Parek. Ta ootab protsessi Tallinna vanglas ja teda süüdistatakse „nõukogudevastases propagandas ja agitatsioonis".

ÜLEKUULAMISED

Tänapäeva Eesti olusid Tampere lehes kirjeldava artikli autor on sama, kes sel teemal kirjutas „Suomen Kuvalehti's".

Ta jutustab Nõukogude Eesti argipäevast:

— Mis teil on olnud tegemist soome ajakirjanikuga?

— Kust te tunnete teda?

— Mida te teate tema artiklist „Suomen Kuvalehti's"?

— Kas te olete kuulanud Vabadusraadio programmi, mis käsitles seda riiklit?

Noor tallinlasest üliõpilastüdruk istub KGB ülekuulamisruumis ja püüab ausalt vastata ülekuulaja küsimustele. Temale on just näidatud pilte, kus ta jalutab Tallinna tänaval soomlasega. Eriti palju pole tal aga ülekuulajale rääkida: soome ajakirja faktilised andmed on pärit hoopis mujalt kui toimetaja ja üliõpilasneiukese vestlusest. Sellised ülekuulamised on Nõukogude Eesti argipäev.

Ega see tallinlane polnud ainuke, kes sattus KGB ülekuulamistele pärast oma vestlusi soomlasest ajakirjanikuga. — Iga natukegi tähtsama või kahtlasema välismaalase liikumist jälgitakse nii Eestis kui mujalgi Nõukogude Liidus. Eriti tähelepanelikud on KGB ametnikud olnud viimasel ajal selliste isikute puhul, keda oletatakse olevat huvitatud Eesti venestamisega seotud probleemidega, ütleb üks hästi informeeritud allikas.

„LÄÄNE PROPAGANDA"

Võtete karminemine arvatakse olenevat Juri Andropovi uuest distsipliinikampaaniast, teisalt mullu Eesti KGB ülema kohale nimetatud eesti ingeri päritoluga Karl Kortelaise korraldustest. Ka Eestimaa Kommunistliku Partei peasekretär Karl Vaino on muutunud hoiakult järsumaks. Moskvas ilmuvas ajakirjas „Kommunist" väitis ta, et terve venestamine olevat lääne luureagentuuride ja eesti emigrantide väljamõeldis.

— Eesti kultuuri probleemid algasid, kui Siberis sündinud Karl Vaino tuli parteijuhiks, ütleb läände ärahüpanud teatrijuhataja Aarne Vahtra Pariisis. Vahtra juhtis omal ajal Eesti teatreid, kuid arvestas siis olukorda väljapääsmatuks. Kuid noorte passiivsus on nagu ära pühitud. Kümneid noori olevat viimasel ajal vahistatud „huliganismis" süüdistatuina, näiteks lööklausete hüüdmise pärast.

VAENULIKKUS

Eestlaste ja venelaste omavahelise vaenulikkuse kasv on selgesti märgatav. Mitmed Eestisse kolinud ei ole võtnud vaevaks õppida eesti keelt, kuid töötavad sellele vaatamata teenindusülesannetes. Kõik eestlased aga — põhimõtteliselt — ei räägi vene keelt.

Eestlaste järgi lähevad venelased korteri- ja telefonijärjekordades kohalikest elanikest mõõda. Venelastel on oma restoranid, kuhu eestlased meeleldi ei lähe. Kakskeelseid tänavasilte on pidevalt vaja kõrvaldada ja uutega asendada, kuna venekeelne tekst värvitakse üle.

TOODANG VENEMAALE

Eri allikate järgi veetakse 40—50% eesti rahvatoodangust mujale Nõukogude Liitu. Kolmandik Eestis toodetud lihast tarvitakse mujal. Eestlaste satiiriline arusaam Eesti ja ülejäänud Nõukogude Liidu kaubavahetusest ongi see: kolm vagunitäit kartuleid Moskvasse, üks vagunitäis venelasi Tallinnasse!

Kuigi Eestis elatakse veidi paremini kui mujal Nõukogude kui mujal Nõukogude Liidus, pole toiduainete olukorras midagi kiita. Lihakauplustе valik on tagasihoidlik, esineb ainult kana. Aed- ja köögiviljakaupluses ei paku just rohkemat, enamasti sibulaid ja sidruneid. Piimast on puudus ja kohvipaki sisust on ainult kolmandik puhas kohv. "Mujale Nõukogude Liitu veetavate toiduainete hulk kasvab kogu aeg", ütleb toidukaupade nappuse üle kurtev eestlane.

Eesti tööstustoodang on kasvanud 40-kordseks võrreldes 1940. aastaga. samal ajal on elanikkond kasvanud kolmekordseks, kuid elamupind ainult 1,5-kordseks. Haiglakohtade arvus on toimunud samasugune areng: 40 aastat tagasi oli üks koht 68 elaniku kohta, praegu 82 elaniku kohta. Kui veel võtta arvesse parteiliikmete ja teiste eesõigustatute erikohad haiglates, on olukord veel sellestki viletsam.

„Meie Elu" toimetus ja talitus on suletud esmaspäeval, 1. augustil „Civic Holiday" puhul.

Katse hõivata Tallinna lennukit

Nõukogude telegraafiagentuur Tass teatas, et juuli alguses — kuupäeva ei märgita — on teostatud katse Moskvast Tallinnasse sõitva reisilennuki kaaperdamiseks „kriminaalsete elementide poolt", kes püüdnud pilooti sundida lendama välismaale.

Nagu Tassi teates üteldakse, olevat meeskonna ja reisijate „otsustav vaheleastumine" kaaperdamise nurja ajanud Üks kaaperdajaist tulistatud surnuks, teine vahistatud.

USA kohtuminister selgitagu Eesti küsimust

Illinoisi republikanist senaator Charles H. Percy saatis ERKÜ-le järgmise kirja:

Tänan minu tähelepanu juhtimise eest Eriuurimiste osakonna direktori k.t. Neal Sheri poolt 21. mail ajakirjandusele antud seletusele seoses Karl Linnasega, kui tema deporteerimiseks korraldus tehakse, siis ta deporteeritakse N.Liitu, kuna „Eesti on nüüd N.Liidu osa"

Ma kirjutasin seoses selle vahejuhtumiga kohtuministrile William French Smithile ja tõstsin esile, et kui edasiantud sõnastus on õieti edasi antud, siis see on vastuolus USA pikaajalise poliitikaga Eesti iseseisvuse tunnustamiseks, samuti ka teiste naabervabariikide suhtes.

Ma taotlesin kohtuministrilt, et kui sõnastus on õieti edasi antud, siis ta avaldaks ajakirjandusele vastava õienduse.

Senaator Charles H. Percy on Senati välissuhete komitee esimees.

ERKÜ saatis Neal Sheri informatsioon puhul protestikirjad president Ronald Reaganile. välisminister George P. Shulzile, kohtuminister William F. Smithile ja Kongressi mõlema koja kohtukomiteede ja väliskomiteede esimeestele. Seni on vastanud Senati välissuhete komitee esimees Charles H. Percy ja Esindajatekoja välisasjade komitee esimees Clement Zablocki.

Välisminister George Shultz oli teatavasti pikemal välismaareisil ja muidugi ei teadnud, mis siin sünnib Eesti N.Liidu osaks tunnistamise alal.

ERKÜ lisas protestirjadele asitõendusena juure koopia „New York Times" kirjutusest eriosakonna direktori k.t. Neal Sheri poolt ajakirjanikele antud informatsioonist.

V.E.S

Liibanoni ähvardab kodusõda

Sõjast kannatanud Liibanonis on puhkemas uus kodusõda. Muhamedi usulised Liibanoni juhid moodustavad uut vabadusrinnet Süüria toetusel, et kõrvaldada kristlikku president Amin Gemayel ja tema valitsust. Nad kontrollivad juba põhjapoolset ja idapoolset osa Liibanonist. Lõunapoolses osas on Iisraeli väed. President Amin Gemayel kontrollib ainult väikest osa maast pealinna ümbruses oma nõrga sõjalise jõuga.

USA president Ronald Reagani püüe saavutada mingit kokkulepet, mille alusel kõik võõrad väed võiks lahkuda Liibanonist ei õnnestu. Süüria president isegi keeldus vastu võtmast presidendi erivolinikku Philib Habibi. Habib astus oma kohalt tagasi ja Reagan määras uueks erivolinikuks Lähis-Idas oma erilise nõuandja abi riigi sisemise julgeoleku alal, Robert McFarlane. Uus presidendi erisaadik sõidab Lähis-Itta lähemail päivil ja loodab kohata Süüria presidenti. Süüria ei taha viia välja Liibanonist oma sõjalisi jõude.

Saksa ajaleht

Miks nad vaikivad Eesti üle?

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Julgesõnaliselt tutvustas Eesti saatust ja püüdis avada poliitiliselt kirjaoskamatute silmi Gerd-Klaus Kaltenbrunner Hamburgis ilmuva nädallehe „Welt am Sonntag" 10. juuli numbris, kus ta kirjutab järgmist:

„On olemas poliitiline eksootilisus. See on levinenud eriti Saksa Liiduvabariigis, kus sellest nakatatud eestkätt nooremad inimesed. See on niinimatatud „haridusreformi" tulemus, mis viis seitsmekümnendatel aastatel nii kaugele, et laiad ringid, kes olid kunagi rahvusvaheliselt juhtivad ajaloos ja geograafias, on nüüd samadel aladel analfabeedid.

Mis on õieti poliitiline eksootilisus! Üks näide võiks selgitada mida oma mõtlen.

Kui palju nendest, kes viimastel päevadel ja nädalatel on usinalt rääkinud Nikaraaguast. Salvadorist, Namiibiast ja palestiinlaste enesemääramisõiguseest, on kunagi midagi Eestist kuulnud?

KUS ASUB EESTI?

Kui paljud võiksid, kui üllatavalt küsida, enamvähem täpselt öelda, kus Eesti üleüldse asub? Kui paljud, õigemini kui vähesed oleksid võimelised kahe või kolme lausega ütlema midagi korrektset eesti rahva omaduste ja saatuse kohta?

Eesti näiteks ... Ta ei asu Lõuna-Aafrikas, Kaug-Idas ega Kariibikus. Ta on niiöelda peaegu meie ukse ees. Ta asub Läänemere ääres, Põhja-Baltikumis, Soomest lõunas. Sakslastele on Eesti palju lähemal kui Sitsiilia, Portugal või Norra.

Eesti näiteks ... Eesti keel on soome keelega sarnane. Umbes miljon inimest räägivad eesti keelt. Oma vokaalide rohkuse tõttu on eesti keel kõlarikkamaid ja poeetilisemaid kogu Euroopas. Ka see, kes eesti keelt ei valda, on võlutud selle keele musikaalsusest.

Eesti näiteks... ta oli 1918. ja 1940. a. Eesti suveräänsust ja iseseisvust selgesõnalisilt tunnustanud. Aga siiski marssis punaarmee 17. juunil 1940 rahuarmastavasse riiki sisse. Mõned nädalad pärast seda, 6. aug. 1940, astus EEsti „vabatahtlikult" N. Liitu. Sama „vabatahtlikult" liitusid ka teised Balti vabariigid Läti ja Leedu. Eesti komparteisse kuulus tookord täpselt 133 liiget...

Tuhanded süütud inimesed hukati, kaugelt enam kui 150.000 deporteeriti N.Liitu — kohutav kaotus väiksele rahvale, kes tänase päevani allasurutud ja süstemaatiliselt venestatud! Üks Euroopa kultuurrahvas, usult suures enamuses protestandid. Üks rahvas, kelle vaimne eliit ja noorus võitleb hoolimata aastakümneid kestnud võõrast valitsusest oma iseseisvuse eest.

Üks rahvas, kes võitleb rahulike vahenditega. Kuni tänini pole eesti patrioodid hõivanud lennukeid, teostanud atentaate ega võtnud pantvange. Nad koostavad üleskutseid UN-ile, nad on apelleerinud Liidu vabariigile ja teistele rahvastele, nad loevad keelatud raamatuid ja ajalehti, nad heiskavad demonstratiivselt sini-must-valge lipu, nad demonstreerivad inimõiguste ja rahvusliku enesemääramisõiguse eest. Paljud on vaenatud sovettide poolt, paigutatud mentaalravi kliiniikutesse või mõistetatud sunnitööle.

Eesti näiteks... Üks okupeeritud ja allasurutud rahvas Euroopas. Üks paljudest riikidest, kellele N. Liit keeldub andmast enesemääramisõigust. Üks riik meie ukse ees, mitte mingi eksootiline maa. Aga siiski tundmatum kui Nikaraagua, El Salvador või Namiibia.

On kummaline, et need, kes nõuavad suure lärmiga iseseisvust kaugetele Aafrika ja Ladina-Ameerika väikerahvastele, ei tea Eestist midagi või ei taha teada. Miks nad vaikivad Eestis juhtunud üle?

Kas on teadmatus, silmakirjatsemine või ideoloogiline pimestus selle silmapaistva poliitilise eksootilisuse põhjuseks? Või on ainult rahvastel väljaspool Euroopat õigus iseseisvuseks?"

-kk

Riigi toetus Rootsi Eestlaste Esindusele väheneb

STOKHOLM (EPL) Uue riigieelarvega seoses on mitme eesti asutuse pea kohale kerkinud ootamatud raskused. Üks tabatuist on Rootsi Eestlaste esindus, mille juhatus arutas Tööturuvalitsuse otsust, mis saabus 6. juulil. Selles teatati, et majandusaastal 1983/84 tuleb Esindusel endal kanda 10-protsendine kulu teenistujate palkade-maksude kohustusest.

Esindus, kui üldkasulike organisatsioonide liiki arvatud asutus, pälvis seni kolme teenistuja palgaks riiklikku toetust täies ulatuses (s.o. 100%). Seda kulu kandis riik varem nn. arhiivitöö võimaldamise alusel, mida 1980. a. suvest alates hakati nimetama kutsealase rehabiliteerimise kuludeks.

Need töötasud on alati olnud madalamad kui avalikul tööturul kehtivad normid. Sellest hoolimata teatas kodanlik valitsus juba kolme aasta eest, et 1. juulist 1984. a. peale, tuleb ka kõigil üldkasulikel organisatsioonidel ise kanda 10% teenistujate palgakuludest.

Esinduses, nagu mujalgi, oldi nii siis teadlikud sellest, mis ees ootab. Keegi ei osanud aga ette aimata, et see koormus langeb kaela juba aasta varem.

Riiklik tegevustoetus Sisserännuameti kaudu on jatkuvalt 74 000 kr. ja eestlaskonna toetused ca 50 000 kr. aastas. Väljaminekutes on aga tekkinud erakordne suurenemine üüritõstmise ca 30 000 kr. võrra, kokku 68,000 kr, aastas (Üür tõusis kinnisvara müümisega uuele omanikule).

6. juuli otsuses teatatakse: „Teie taotlus 100-protsendilise palgakulu kandmiseks majandusaastal 1983/84 teenistujate Koidu Ventseri, Hinge-Mai Raua ja Ahti Pae palkadeks on Tööturuvalitsus tagasi lükanud, kuna teie organisatsioon pole võimalikuks pidanud 10% palgakulu tasumist majandusaastal 1984/85".

Esinduse juhatus otsustas esitada vastulause Tööturuvalitsuse otsusele.

Esinduse juhatus ja ka Majanduskomisjon seisab momendil „katkise küna ees". Ollakse äraootaval seisukohal. Kui Tööturuministeeriumi vastus on eitav, ei jää muud üle kui lootused, et abi tuleb organiseerida eestlaskonnalt. Nende võimaluste lähem selgitus jääb m.h. Esinduskogu erakorralise istungile, mis toimub 19.—20. nov. k.a. Eesti Majas.

Poolas lõppes sõjaseadus

Parlamendi (Seimi) otsusega lõppes sõjaseadus Poolas 22./23. juuli ööl, enne Poola rahvuspüha algust. Koos sõjaseaduse lõpetamisega võttis parlament vastu amnestia seaduse, mille kohaselt vabastatakse kuni 400 poliitvangi, peamiselt „Solidaarsuse" vähemad aktivistid. Sama palju „Solidaarsuse" juhtidest jääb endiselt trellide taha.

Poola valitsuse ametlik häälekandja „Trybuna Ludu" märkis, et nüüd on aeg USA-l ja teistel töösturiikidel lõpetada majanduslikud sanktsioonid Poola vastu.

Enne sõjaseaduse lõpetamist võttis parlament vastu rea seadusi, millega anti valitsusele suured võimupiirid valitsusevastaste demonstratsioonide ja streikide pidurdamiseks, töödistsipliini ja produktsiooni tõstmiseks. Õigusminister Sylvester Zawadzki pöördus rahva poole üleskutsega toetada valitsust ja teha omalt poolt kõik, et maad välja viia majanduslikest raskustest. Ta lubas amnestiat kõigile põrandaalustele „Solidaarsuse" aktivistidele, kui nad lõpetavad oma tegevuse ja lubavad valitsust toetada. Aktiviste, kes õhutavad kodusõda valitsuse kukutamiseks, ei vabastata. Valitsusevastase tegevuse laienemisel on valitsusel alati õigus sõjaseadus taastada, kui ta seda vajaliseks peab.

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House,958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada, M4K 2R6
Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J.,USA. Tel. (201) 262-0773.

„Meie Elu" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp. kl. 9 hm.— 5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 hm.—8 õ.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse — 1 a. $44.00, 6 k. $25.00, 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse — 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

Üksiknumber — 75¢

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul — esiküljel $5.50, tekstis $5.00, kuulutuste küljel $4.75.

Kas dr. Hjalmar Mäe oli kvisling?

See küsimus kerkib ka nüüd, 1983. aastal, kuigi Mäe suri juba 10. 4. 1978. a. Seekordseks põhjuseks on Peeter Lindsaare raamat „Kannatustee" (Eesti Kirjanike Kooperatiivs), mis ilmus suviseks lugemiseks tellijate lauale. Dr. Hjalmar Mäe ei ole klassifitseeritud poliitilise sõimunimega mitmel põhjusel. Esiteks ei sattunud ta venelaste kätte. Teiseks eesti pagulaskond ei tegelenud poliitiliste küsimustega. Kolmandaks puudus iseseisev Eesti Vabariik ja kohus. Neljandaks ei paistnud eesti saksa okupatsiooni aegne Omavalitsus, mille peadirektoriks Mäe oli, silma erilise rahvavastase aktiivsusega. Ja nüüd on dr. Hjalmar Mäe surnud.

Kuid ajalookirjutajad peavad tema kohta ometi kord sõna võtma, kui meie asju tahetakse ajaloolises perspektiivis valgustada. Kuid Peeter Lindsaar toob selle nime ometi päevakorrale ühe jutustuse ja märkmete põhjal Hjalmar Mäe enda sõnade järgi. Usume, et need sõnad olid nii. Kes tahab neid sõnu täpsemalt teada, lugegu seda raamatut, milles on nii mõndagi mälestuslikku ja huvitavat mööda aegadest.

Hjalmar Mäe sõnu võib võtta mitmesuguse tõlgitsusega, kuid need sõnad iseloomustavad siiski, mida mõtles Mäe ise. Nimelt oli Mäe kirjutanud ja viinud USA okupatsioonivõimudele poliitilise märgukirja. Märgukiri võeti küll vastu, kuid selle autor paigutati tsiviil-interneeritute laagrisse Darmstadtis. Märgukiri sisaldas ka omapoolse analüüsi eestipoolse olukorra kohta lõppenud sõjas koos tuletustega, et Eestit ei saa paigutada möödunud sõja ja süümuste üldnimetaja alla, vaid temale peab pühendama erilist tähelepanu. Mida siis ütles Mäe oma analüüsi tuletustes:

„Eesti iseseisvust Saksa ei tunnustanud, seega Eesti ei ole Saksa satelliitriik.

Eesti oli demokraatlik vabariik, parlamentliku mitmepartei süsteemiga ning sõnavabadusega, seega Eesti ei ole fashistlik riik.

Eestis ei olnud fashistlikku organisatsiooni, seega Eesti ei ole kollaboraatorlik riik.

Eestis ei ole olnud ei natsiorganisatsioone ega üldse valitsust, sest valitsust ja seadusandlust teostas Saksa tsiviilvalitsus, seega Eestis ei olnud natsirezhiimi."

Edasi järgneb: „1941 algas ka massiline elanikkonna tapmine ja küüditamine, mis sundis elanikonda omal algatusel asuma omakaitsele . . .

Saksa valitsus lubas ja võimaldas teostada vaid kohalikku administratsiooni, kelle otsused täideviimiseks vajasid saksa valitsuse luba. Saksa valitsus lubas legaalselt tegutseda eesti väeosadel, neid aga saksa sõjaväe koosseisu mitte arvates. Eesti väeosad koondati ühisesse organisatsiooni „Eesti leegion", mille mundril eritunnustega selgelt nähtavaks oli tehtud eesti väeosa kuuluvus. Eesti väeosad tegutsesid kodumaa kaitseks ainult Vene vastu.

Eestis ei ole asutatud ega tegutsenud 1939—1945 mingit fashistlikku ega natsionaal-sotsialistlikku parteid ega organisatsiooni. Eesti rahvas pole omanud ei fashistlikku ega natsionaal-sotsialistlikku meelsust, vaid oli poliitilise orientatsiooni poolest anglofiilid.

Eesti ei ole Saksaga mingis lepingulises vahekorras seisnud ega 1939—1945 ka mingit lepingut temaga sõlminud Eesti pole olnud Saksa liitlane."

Nüüd jõuabki Mäe päriselt asja tuuma juurde: „Eestis ei ole saksa okupatsioonіaegse elu kestes ühtegi ametnikku, kes vastaks kvislingi mõistele ega ühtegi isikut, kes vastaks riigi äraandja mõistele. Antibolshevistlikus Eesti Leegionis kandsid kõik sõdurid ja ohvitserid selgesti nähtavaid ja silmnähtavalt eraldavaid Eesti tunnuseid. Eesti olukord ei ole võrreldav ühegi teise Euroopa riigiga, mispärast tema küsimusi ei saa üldeeskirjade järele otsustada."

See on põhiliselt dr. Hjalmar Mäe kaitsekiri eestlastele ja iseendale. Olukorrad on põhjalikult muutunud pärast seda, kui Hjalmar Mäe ühe vapsina vabanes pärast Tallinna vanglas istumist, pärast Omavalitsuse peadirektori ametit ja Saksa riigi varisemist ja Hjalmar Mäe surma. Oleks asjata mõtete mõlgutamine, ka siis kui Eesti Vabariik oleks oma rahvuslikus hiilguses vaba ja alles, sest Hjalmar Mäe'd ei ole enam.

V.

Kas võiks . . ?

Juba aastaid on peokõnesid alustatud kõigi tähtsamate külaliste loetelu, daamide ja härrade poole pöördumise ja lõpuks ka lihtsate kuulajate mainimisega. Kutsutud külaliste pikalevenitatud tervitused ja iga üksiku kaasategija nimeline tänamine lõppsõnas on vaevalt kuulajates vaimustust vallandanud. Ainult haruharva juhtub mõni kõneleja hülgama eiteakust pärit etiketi nõuded, ning pöördudes üldiselt kõigi poole esitab hästi läbimõeldud liiglihata lausetes selgeid mõtteid ja konkreetseid ettepanekuid. Analoogilisi tähelepanekuid saame teha ka üritusel kus ainu eesmärk ei ole peokõnede pidamine.

Kui midagi mitte-rituaalset toimub aastast-aastasse ilma vähemagi muudatuseta, siis on tegemist kas haarava traditsiooniga või ei ole tegijad oma üritust põhjalikult ettevalmistanud ega eelmistel kordadel tehtud vigadest õppinud. Kuulajale-vaatajale tundub enamus meie ürituси viimasena mainitud liiki kuuluma peaks olema selge, et enne mingi ürituse teostamist tehakse kindlaks kellele see on mõeldud ning mida sellega taotletakse. Järgmise sammuna leitakse eesmärgi saavutamiseks vajalikud isikud, tehnilised vahendid ja rakendusviisid. Tulemuste võrdlemine püstitatud sihtidega peaks moodustama viimase ülesande ürituste korraldamisel ja määritlema muudatused mida järgmine kord tuleb teha. Ka lihtsamate ürituste läbiviimine nõuab teadmisi mida vaid vähestel on sünnipärase talendina kaasa antud. Enamusel tuleb seda oskust õppida.

Eestiliste teadmiste täiendamiseks ja kultuuriliste oskuste arendamiseks on juba kaua tehtud head tööd Kotkajärve metsaülikoolis. MÜ populaarsus on tiivustanud ka Eesti Kunstide Keskust korraldama „Seitsme kunsti" nimelist kursust, kus osalejad oma kultuurilisi lemmikharrastusi võivad viljeleda. Mõlematel kursustel osaleb noori, kes peaksid eesti elu esirinda astuma või oma panust seal suurendama. Kas võiks nendel kursustel oskuslikult õpetada ürituste kujundamist, rakendamist ja tulemuste analüüsimist? Mitmed kõned mida mõni luuletus palju elamuslikumalt oleks võinud asendada, igavad esinejate lavale tulekud-minekud, põhiliselt eestlastest publikule inglis keeles rääkimine ja mitte-eestlaste piinamine pikkade eestikeelsete kõnedega, mikrofonide ja helisüsteemide proovimata ning kas kurdikstegev või kuulajateni küündimatu kasutamine, ja muud meeleolu haripunkti jõudmist takistavad vead tõendavad sellise õppeaine hädavajalikkust.

HARRI KIVILO

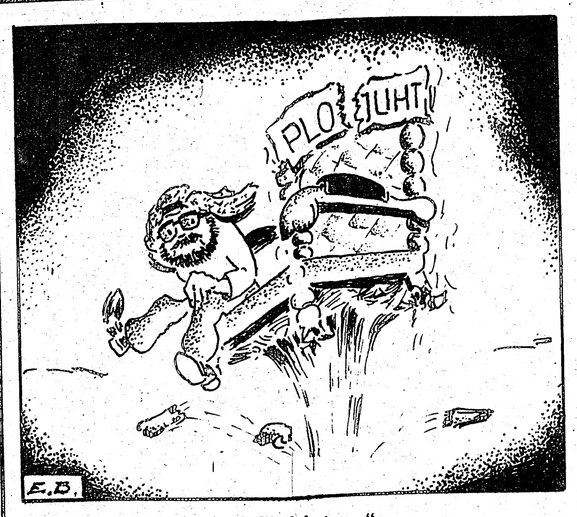

Ebakindel „troon".

LUGEJA KIRJUTAB

„Meie Elu" avaldab meelsasti oma lugejate mõtteavaldusi — ka neid mis ei ühtu ajalehe seisukohtadega. Palume kirjutada kokkuvõtlikult ja lisada oma nimi ja aadress. Toimetus jätab endale õiguse lugejate kirju redigeerida ja lühendada ning mittesobivuse korral jätta avaldamata.

Salme väin oligi „Portus novus in Osilia"!

Nähtavasti on täpsed kaardid okup. Eestist rangelt keelu all, sest vaid sellel taustal saab kuidagi mõistetavaks kpt. Vello Mässu omamoodi teooria (vt. dr. I. Arensi referaat „Meie Elu" nr. 27).

Merevee seis oli 13. sajandil Riia lahes ca. 2 meetrit kõrgem ja vastavalt Salme väin eraldas täielikult Sõrve poolsaare Saaremaast, mida tõendavad ka kõik vanad kaardid 6-e sajandi vältel. Vt. detaile Saaremaa kaart (1:100.000). Teatud analoogilise asendiga on ka Tallinna lähistel muistne Salme-saar, hiljem Wulf saar. „Salm, gen. salme, väike merekitsus kahe saare vahel" (Wied.).

Vastavalt Henriku kroonikale, kes ise tõenäoliselt oli ühel Hansa kogel, kui tuul ja äikese torm ajasid Riiast lääne suunas purjetavad 9 ristisõitjate koget Saaremaa randa 5. juunil 1215. See paik oligi Riia-lahe-poolne Salme väina suu ning sadam. Ordumehed tollal ei teadnud ju Saaremaast suurt midagi. Veel vähem seda, et Salme-väin oli saarlaste viikingi-laevadele otseühenduse tee Riia lahe ja Baltimere vahel. Sellest ka Henriku üllatuslik väljendus „Portus novus in Osilia", uus sadam Saaremaal. Teatavasti saarlased ründasid koheselt ootamatult nende sadamasse saabunud võõraid, kuid ei suutnud noid kokkuseotuid kogesid hävitada, mis moodustasid omaette kindluse. Ainus ordumeeste hulgas, kes pidi teatud määral olema informeeritud, oli ühe nende koge kapten, laevnik Sluk, mida tõendab temapoolne pöördumine oma meeste poole sõnadega: „Meie laevad ei ole koormatud, vaid on tühjad ja neile piisab vähesest vee sügavusest, nii võime teist teed kaudu minema pääseda, nimelt kui teie, vaprad sõjamehed, astute paatidesse, ankrud üles hiivate ning need sügavasse vette heidate, vedades kogesid ankrute külge seotud köitest, kuni meie sügavasse merre jõuame." Nii nad tegid. Selle teekonna pikkus oli ca. 1 kilomeeter. Sellel köitega kogede vedamise teekonnal ordumehed olid pealegi väina mõlemalt kaldalt pidevalt rünnatud saarlaste maleva poolt. Kuigi koged pideva ambudega tulistamisega neid lohistavaid mehi kaitsesid, pidi saarlaste sinna kogunenud maleva olema siiski üsna nigel, et nad ei suutnud ilmselt kogu päeva kestnud kogede lohistamise töö jooksul, seda tegevaid ordumehi hävitada. Riialahe-poolsest Salme väina suust väljapääsenud Ordu laevastik sattus Salme väina Baltimere poolses sadamas uuesti raskustesse. „Istusime selles sadamas tervelt kolm nädalat paigal, sest meil olid merel igapäev tormid, marupöörised ja vastutuuled. Valitses kõva nälg ning toidupuudus, ja kroonik ütleb: laupäeva õhtul 21. juulil, kui meie otse kui pool surnud laulsime „Puhkes lõunatuul", Issand andiski meile pärituule ja jõudsime järgmisel hommikul Ojamaale . . .

Teatud viisi mõistatuslikuks jääb selles jutustuses, et ordumehed istusid Salme väina merepoolses sadamas 3 nädalat tuule puudusel paigal, kuid eestlased ei kogunud uut malevat ega rünnanud neid.

Oletused, et Ordu koged liikusid merepoolsest Salme väina suust mitu kilomeetrit lõunapool asuvaisse Lõu või Lõpe lahesoppi, seega uude lõksu, ei oma mingit väärtust.

E. V. SAKS

Linast materjali on alati saadaval olnud

Trudeau võimule tulles lõpetati Kanadasse linase materjali sissevedu koos mitmete teiste tekstiil-luksuskaupadega. Ja linane on alati olnud luksus, meenutagem vaid shveitsi, iiri, norra, rootsi jne. tikandeid ja laudlinu linases materjalis. Ka Anni Varma Naiskutsekool tõi Pariisi esimeselt maailmanäituselt esimese auhinna linasesse tehtud tikandiga, mis tõstis selle kooli meie riigis esimeste hulka. Tänu sellele suurele naisele!

Praegu saab linast tellida Rootsi kodukäsitöö äridest ja Põhja-Iirimaalt Belfastist. Mu kutsetöö on paljude aastate keskel väga seotud olnud rahvarõivaste valmistamisega nii kodumaal, Rootsis ja Torontos.

Põhja-Toronto keskkoolis on aastaid töötanud rahvarõiva valmistamise klass ja vaid linase materjaliga tikandi osades. Ükski särk ega tanu ei ole tehtud mitte millegist muust kui linasest. Ükski tellija pole nurisenud.

See, kes tunneb rahvarõivaste õmblemist ja materjale põhjalikult, see ei saa kunstlikke materjale soovitada juba sellepärast, et nendest on võimatu head tikandit teha (koe ja lõimelõngade erinevuse pärast), et nendega ei saa õiget langust ega õiget joont tabada. See on udujutt, et linane kortsub. Ma magan suvel linase voodipesuga, naudin lihtsalt linase külma jahedust ja mu voodi on siledam kui puuvillase või mõne kunstliku linaga.

Teine näide oleks. Möödunud suvel Seedriorul olles küsisin rahvatantsu juhilt H. Toomsalult, et mis materjalist rahvarõiva särki tema kannab. Vastus oli „Ma kannan ainult linaseid särke!" Polüestersärk, mida E. Runge soovitab, on tantsides varsti märg, hõõrub punetise kaelale ja kandja ujub higis, sest polüester ei ime endasse niiskust nii kui linane ega anna kehale vajalikku õhku. Kui tahame oma teismelisi tütreid ja poegi nuhelda, siis propageerige pealegi. Ema, kes lapsi on ise kasvatanud ei tee seda kunagi! Ma ei eita uusi kunstkiudainete materjale. Ei. Mulle meeldib talvel nüülonsärk, sest see on suurepäraselt soe.

Põhjus, miks sule kätte võtsin on see, et lugesin „Meie Elu" nr. 20 veerul E.R. polüesteri soovitust.

Astuge Northern Secondary kooli! Õpetus algab oktoobrikuul. Registreerida kohe, sest ka Rootsi kodukäsitöö peab linase materjali vabrikust tellima. Kodus õhtuti pärast kella 9-at. Telefon 239-9587.

EHA TARMET-TOOMBERG

Kõikideks kindlustusteks
H. LATER & CO. LTD
„Insurance"
1482 Bathurst St.,
Toronto M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816

Kuidas teeksime teisiti?

Eesti lipu 100 a. juubeli tähistamise kavade ümber seoses Esto'84 pidustustega Torontos on avaldatud mitmeid seisukohti ja kriitikat (muus. „Meie Elus" nr. 27 s.a. Robert Kreemilt). Näib siis, et selles küsimuses puudub veel täis põhimõtteline selgus.

Eelmainitud artikkel tõstatab kaks olulist probleemi: kelle eesti lippu õieti õnnistatakse (nagu on kavas) ja kas peaks olema vabaduses viibivate eestlaste ühislipp kui kõikide lippude esindaja ning kelle hoole all selline peaks olema?

Meil on olemas kolm eesti lipu mõttelist varianti — üks on Eesti Vabariigi riigilipp, teine on eesti rahvuslipp ja kolmas — Eesti Üliõpilaste Seltsi lipp kui originaallipp. Esimene, s.o. riigilipp on kujundatud riigilipu seadusega, millega on määratud riigilipu (originaalist erinevad) mõõtmed, sinise lipupaani värvus (võimalikult lähedasena originaalile) ja lipu kasutamise ning käsitamise eeskirjad.

Teine — eesti rahvuslipp — oli riigilipu eelkäijaks kui eesti rahvusliku tunnetuse ning ühtsuse sümbol, samuti Eesti Vabariigi lipuks ning võituslipuks kuni riigilipu seaduseni. Rahvuslipu mõõtmed olid üldiselt enam suvalised ja kujunesid spontaanselt, seal kus seda tõsteti. Ka lipu sinise paani värvus kõikus, olenedes õige informatsiooni puudusest ja eriti sõjaaegadel materjalide raskest kättesaadavusest.

Eesti Üliõpilaste Seltsi lipp oma mõõtmeis ja sinise värvitooniga sündis eesti esimese ning tookordset rahvusteadlikku eesti intelligentsi hõlmava üliõpilasorganisatsiooni trikolorina. See originaallipp õnnistati Otepääl juunis 1884, kusjuures vastavast tseremooniast ilmneb, et sellele lipule omistati juba alguses mõtteliselt laiem tähendus kui vaid organisatsiooni lipule, sest see viimane pühitseti seal eesti sini-must-valge trikolori *hoidjaks*, kuna — nagu see pidi olema — see trikolor kujunes varsti eesti rahvuslikuks sümboliks ja kõikide sini-must-valgete lippude emaks.

Küsime — kui me praegu tähistaksime sini-must-valge lipu sajandat sünnipäeva vabas Eestis, siis missugust lippu me õnnistaksime ning pühitseksime? Pole ometi mingit kahtlust, et see olnuks originaalne, Otepääl õnnistatud sini-must-valge, mis oleks tema hoiukohast (Esti Rahva Muuseumist) välja toodud rahva ette, rongkäikude etteotsa ja ta oleks seisnud pidustuste keskuses, austatuna kogu rahva poolt. Meenutagem vaid selle lipu viiekümnenda aasta juubelit, millest peale riigivõimu esindajate — vabariigi valitsuse liikmete ja sõjavägede ülemjuhataja — võtsid osa nii organisatsioonide esindajad, vaimuelu esindajad ja tuhanded inimesed Otepää kiriku juures, kuhu lipp viidi Tartust suures kavalkaadis, ja kus seekordne riigivanem K. Päts pidas peokõne! Kuidas teeksime teisiti?

Kui tähistame kellegi sünnipäeva, siis me ometi ei lähe laulma üksköik kelle teise akna alla! Seda pole meil vaja teha ka lipu suhtes. Kuigi originaallipp pole praegu kättesaadaval (ta puhkab kodumaa mullas), siis on aga kättesaadav selle hoidjaks pühitsetud Eesti Üliõpilaste Seltsi originaallipu õigemõõtmeline ja originaalvärvis (ning õigete narmastega!) teisend. Kui tähistame rahvusliipu sünnijuubelit, siis ikka selle lipu juubelit, mis sündis Otepääl 1884, millist originaali esindab õigusega tema teisend, hoitud nende poolt kes selle hoidjaks olid pühitsetud. Seda ei tule mitte ainult pool-eraviisiliselt kuski õnnistada, vaid igasuguse loogika alusel tuleb see seada lipujuubeli pidustuste keskpunkti — *kui kõikide lippude esindaja!*

I. REBANE

Kanadal pole kaitset spionaazhi vastu

Endine Kanada julgeolekuteenistuse juht William Kelly on väga kriitiline Kanada riikliku spioonivastase võitluse suhtes. See on peagu tegevusetuks muutunud. Senine Julgeoleku Teenistus, Kanada kuningliku ratsapolitsei koosseisus, täitis tunnustusväärselt oma ülesandeid spionaazhi vastu võitlemisel. Selle teenistuse usalduse lammutas 2 aastat tagasi McDonaldi komisjon, kes moodustati selleks et uurida Kuningliku Ratsapolitsei (RCMP) väärtegusid Kanadas. McDonaldi komisjon süüdistas RCMP ebaseaduslikus telefonikõnede pealtkuulamises, salajastes korterite läbiotsimises ja kirjade avamises. Vastuluure agentide seletuse kohaselt kõik see on hädavajaline, et välisriikide spioone avastada ja tabada.

RCMP Julgeoleku Teenistuse asemele McDonaldi komisjon soovitas moodustada erilise julgeoleku agentuuri „Canadian Security Intelligent Service", kellele statuudi alusel antakse õigus teha spioonide tabamiseks kõik see, mis RCMP seni illegaalselt tegi. McDonaldi komisjoni süüdistused ja ettepanekud ühelt poolt ruineerisid Julgeoleku Teenistuse moraalse aluse ja teiselt poolt tegid ettepaneku sellise julgeolekuagentuuri loomiseks, kes omaks õiguse väljaspool seadust teha kõik, mis heaks arvab, et välismaa spioone ja nende abilisi avastada ja vangistada.

Piiramata võimupiiride andmine moodustatavale julgeolekuagentuurile on põhjustanud Parlamendis teravat kriitikat ja arupärimist selle agentuuri tegevuse kohta. Julgeolekuagentuuri moodustamisega ei ole seepärast saadud edasi minna. Ametisse on nimetatud ainult uue agentuuri juht, kellel puudub ametkond. William Kelly arvates võib kuluda kuni 5 aastat enne kui see agentuur saab efektiivselt tööle asuda. Seni on Kanada kaitsetu välisriikide, eriti KGB spioonide tegevuse vastu.

William Kelly ja teised RCMP Julgeoleku Teenistuse endised juhid on arvamisel, et selle aja kestel kus Kanada on spionaazhi vastu kaitseta KGB värbab ja koolitab välja oma agente Kanada ülikoolide õpilaste seas. Neid koolitatakse eriti välja selleks, et nad pälviks uue julgeolekuagentuuri värbajate tähelepanu ja palgatakse Kanada julgeolekuagentuuri teenistusse samal viisil kui Inglise salaluure palkas oma teenistusse need üliõpilased, keda KGB oli juba oma agentideks välja õpetanud. Praegu Kanadal ei ole spionaazhi vastast kaitset.

A.N.

Reagan ei talu kommuniste USA „tagaõues"

USA president Reagan otsustas saata oma sõjalaevastiku manöövritele Nikaraagua ranna lähedusse Vaikses Ookeanis ja Kariibi meres.Nähtavasti selleks, et kontrollida N.Liidu ja Kuuba relvada saatmist Nikaraaguasse, kust need saadetakse edasi terroristidele Salvadoris. Vaatamata toetusele, mis USA on andnud Salvadori valitsusele majanduslikul ja sõjalisel alal, mässulised on ikka paremini relvastatud N. Liidu relvadega, mis tulevad Nikaraaguasse Liibüast ja Kuubast.

Olukorra selgitamiseks, kuidas võidelda kommunismi „sissetungi vastu Kesk-Ameerikasse, mida USA peab oma „tagahooviks", president Reagan määras erilise komisjoni Henry Kissingeri juhtimisel. Mõned kongressi liikmes kiitsid selle heaks, teised olid selle vastu, põhjusel, et Kissinger on omandanud halva kuulsuse kui USA taandumise ettevalmistaja ja „auga" taanduja.

Sõjakuritegudes süüdistatu läks vabasurma

Natsiaegsetest kuritegudest süüdistatud, Ukrainast pärinev poolakas 63 a. Michael Popczuk leiti mahalastuna oma kodus, Lynn'is, Mass. Politsei arvates on ilmselt tegemist vabasurmaga.

Möödunud nädalal alustati Bostonis Popczuki vastu kohtuprotsessi; teda süüdistati koostöös natsidega juutide kimbutamises ja märvamises aastail 1941 kuni 1944 Ukrainas, kus ta oli kuulunud natside organiseeritud politseisse. Teda ähvardas USA kodakondsuse kaotus.

Popczuk tuli Ühendriikidesse 23. oktoobril 1954 Kanadast. Ametlik süüdistus tema vastu oli, et ta pääses USA-sse oma minevikku salates.

Michael Popczuki leidis ta 63-a. abikaasa kell 4 p.l. elutoast surnuna, 22 kaliibriline laskeriist peos.

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918.

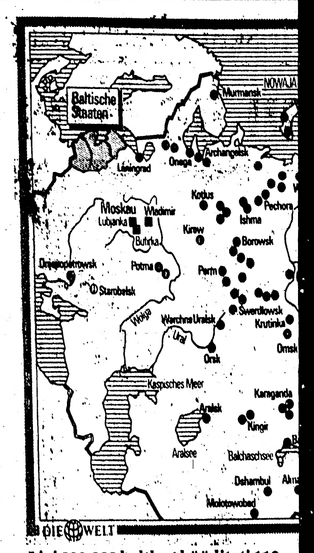

Ligi 600.000 baltlast küüditati 118-s
„Die Welt" näidatud karistusasuti
tatud Münchenis asuva Läti Punas

„Die Welt"

Baltimaalased s

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööli
Lätlaste Maailmaliidu ja Läti Rahvusfo
dokumentatsioon pealkirja all „These N
on toodud 150.000-nde küüditatud lätla

Teose ilmumise puhul avaldas Bonnis ilmuv suurleht „Die Welt" kolmeveerulise kirjutise peakirja all „Balti rahvad süüdistavad". Kirjutist illustreerib maakaart, kus märgitud kõik laagrid N. Liidus, kuhu küüditatud baltimaalasi ja foto kolmest läti tüdrukust, kes küüditati koos emaga 1941. a. Novosibirskisse.

Kirjutises tuuakse ülevaade Baltimaadel asetleidnud küüditamistest, mille ohvriks langes 590.000 inimest (180.000 eestlast, 260.000 leedulast ja 150.000 lätlast).

Edasi antakse ülevaade kasvavast venestamisest koos suure venelaste sissevooluga, mis eriti drastilline Lätis, kus veel ainult 53,7 protsenti lätlasi. Vene keel on kujunemas ametikeeleks ja õppekeeleks lasteaedadest ülikoolini. TV-programmid on suuremalt jaolt venekeelsed, ajaloolisi kultuurivaramuid laimatakse ja ajalugu võltsitakse.

Lõpuks toob ajaleht kahe küüditatud lätlanna saatusekirjeldused. **Üks nendest 14-aastane Ruta Upine** küüditati koos ema ja kahe õega 14. juunil Siberisse. Kuudekaupa kestis teekond loomavagunis enne kui jõuti sihtkohta. Pärast viis aatat kestnud pagendust, tohtis 19-aastane tuberkuloosihaige Ruta Lätisse tagasi pöörduda. Kolm aastat hiljem küüditati ta uuesti. Hoolimata tuberkuloosist elas ta Siberis veel seitse aastat.

ime teisiti?

pühitseti seal eesti sini-must-valge trikolori *hoidjaks*, kuna — nagu see pidi olema — see trikolor kujunes varsti eesti rahvuslikuks sümboliks ja kõikide sini-must-valgete lippude emaks.

Küsime — kui me praegu tähistaksime sini-must-valge lipu sajandat sünnipäeva vabas Eestis, siis missugust lippu me õnnistaksime ning pühitseksime? Pole ometi mingit kahtlust, et see olnuks originaalne, Otepääl õnnistatud sini-must-valge, mis oleks tema hoiukohast (Esti Rahva Muuseumist) välja toodud rahva ette, rongkäikude etteotsa ja ta oleks seisnud pidustuste keskuses, austatuna kogu rahva poolt. Meenutagem vaid selle lipu viiekümnenda aasta juubelit, millest peale riigivõimu esindajate — vabariigi valitsuse liikmete ja sõjavägede ülemjuhataja — võtsid osa nii organisatsioonide esindajad, vaimuelu esindajad ja tuhanded inimesed Otepää kiriku juures, kuhu lipp viidi Tartust suures kavalkaadis, ja kus seekordne riigivanem K. Päts pidas peokõne! Kuidas teeksime teisiti?

Kui tähistame kellegi sünnipäeva, siis me ometi ei lähe laulma ükskõik kelle teise akna alla! Seda pole meil vaja teha ka lipu suhtes. Kuigi originaallipp pole praegu kättesaadaval (ta puhkab kodumaa mullas), siis on aga kättesaadav selle hoidjaks pühitsetud Eesti Üliõpilaste Seltsi originaallipu õigemõõtmeline ja originaalvärvis (ning õigete narmastega!) teisend. Kui tähistame rahvuslipu sünnijuubelit, siis ikka selle lipu juubelit, mis sündis Otepääl 1884, millist originaali esindab õigusega tema teisend, hoitud nende poolt kes selle hoidjaks olid pühitsetud. Seda ei tule mitte ainult pool-eraviisiliselt kuski õnnistada, vaid igasuguse loogika alusel tuleb see seada lipujuubeli pidustuste keskpunkti — *kui kõikide lippude esindaja!*

I. REBANE

le kaitset hi vastu

guse väljaspool seadust teha kõik, mis heaks arvab, et välismaa spioone ja nende abilisi avastada ja vangistada.

Piiramata võimupiiride andmine moodustatavale julgeolekuagentuurile on põhjustanud Parlamendis teravat kriitikat ja arupärimist selle agentuuri tegevuse kohta. Julgeolekuagentuuri moodustamisega ei ole seepärast saadud edasi minna. Ametisse on nimetatud ainult uue agentuuri juht, kellel puudub ametkond. William Kelly arvates võib kuluda kuni 5 aastat enne kui see agentuur saab efektiivselt tööle asuda. Seni on Kanada kaitsetu välisriikide, eriti KGB spioonide tegevuse vastu.

William Kelly ja teised RCMP Julgeoleku Teenistuse endised juhid on arvamisel, et selle aja kestel kus Kanada on spionaazhi vastu kaitseta KGB värbab ja koolitab välja oma agente Kanada ülikoolide õpilaste seas. Neid koolitatakse eriti välja selleks, et nad pälviks uue julgeolekuagentuuri värbajate tähelepanu ja palgatakse Kanada julgeolekuagentuuri teenistusse samal viisil kui Inglise salaluure palkas oma teenistusse need üliõpilased, keda KGB oli juba oma agentideks välja õpetanud. Praegu Kanadal ei ole spionaazhi vastast kaitset.

A.N.

Sõjakuritegudes süüdistatu läks vabasurma

Natsiaegsetest kuritegudest süüdistatud, Ukrainast pärinev poolakas 63 a. Michael Popczuk leiti mahalastuna oma kodus, Lynn'is, Mass. Politsei arvates on ilmselt tegemist vabasurmaga.

Möödunud nädalal alustati Bostonis Popczuki vastu kohtuprotsessi; teda süüdistati koostöös natsidega juutide kimbutamises ja märvamises aastail 1941 kuni 1944 Ukrainas, kus ta oli kuulunud natside organiseeritud politseisse. Teda ähvardas USA kodakondsuse kaotus.

Popczuk tuli Ühendriikidesse 23. oktoobril 1954 Kanadast. Ametlik süüdistus tema vastu oli, et ta pääses USA-sse oma minevikku salates.

Michael Popczuki leidis ta 63-a. abikaasa kell 4 p.l. elutoast surnuna, 22 kaliibriline laskeriist peos.

EI
MINGIT
KOMPROMISSI
KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918.

Ligi 600.000 baltlast küüditati 118-sse laagrisse ja vanglasse. Kaardil, mille avaldas saksa ajaleht „Die Welt" näidatud karistusasutised on kindlaks tehtud tunnistajate küsitlemisega ja kinnitatud Münchenis asuva Läti Punase Risti poolt.

„Die Welt"

Baltimaalased süüdistavad

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Hiljuti ilmus Vabade Lätlaste Maailmaliidu ja Läti Rahvusfond Skandinaavias väljaandel dokumentatsioon pealkirja all „These Namens accuse". Selles teoses on toodud 150.000-nde küüditatud lätlase üksiksaatused.

Teose ilmumise puhul avaldas Bonnis ilmuv suurleht „Die Welt" kolmeveerulise kirjutise peakirja all „Balti rahvad süüdistavad". Kirjutist illustreerib maakaart, kus märgitud kõik laagrid N. Liidus, kuhu küüditatud baltimaalasi ja foto kolmest läti tüdrukust, kes küüditati koos emaga 1941. a. Novosibirskisse.

Kirjutises tuuakse ülevaade Baltimaadel asetleidnud küüditamistest, mille ohvriks langes 590.000 inimest (180.000 eestlast, 260.000 leedulast ja 150.000 lätlast).

Edasi antakse ülevaade kasvavast venestamisest koos suure venelaste sissevooluga, mis eriti drastiline Lätis, kus veel ainult 53,7 protsenti lätlasi. Vene keel on kujunemas ametikeeleks ja õppekeeleks lasteaedadest ülikoolini. TV-programmid on suuremalt jaolt venekeelsed, ajaloolisi kultuurivaramuid laimatakse ja ajalugu võltsitakse.

Lõpuks toob ajaleht kahe küüditatud lätlanna saatusekirjeldused. Üks nendest 14-aastane Ruta Upine küüditati koos ema ja kahe õega 14. juunil Siberisse. Kuudekaupa kestis teekond loomavagunis enne kui jõuti sihtkohta. Pärast viis aatat kestnud pagendust, tohtis 19-aastane tuberkuloosihaige Ruta Lätisse tagasi pöörduda. Kolm aastat hiljem küüditati ta uuesti. Hoolimata tuberkuloosist elas ta Siberis veel seitse aastat. 29-aastasena pöördus uuesti Lätisse tagasi, kus suri aasta hiljem.

Teine juhtum käsitleb Baltimaade suurima ajalehe „Jaunakas Zinas" väljaandja Emilja Benjamina saatust. Ta küüditati 14. juunil 1941 ning suri Siberis nälga.

-kk

Põgenemiskatse viis Siberisse

STOKHOLM — 27-aastane Allan Alajaan, kes möödunud aasta novembrikuus Nõukogude piirivalve poolt tabati katsel kummipaadiga põgeneda läänemaailma ja sellest peale istus Tallinnas keskvanglas, seisis nüüd Leningradis kohtu ees.

Nähtavasti ei tahtnud okupatsioonivõimud tema üle kohut pidada Eesti pinnal, kuna see äratanuks erilist tähelepanu.

Nüüd mõistis Leningradi kohus ta pikaajalisele sunnitööle (10—15 aastat) — kuna protsess toimus kinniste uste taga, siis puuduvad Eestis kohtu käigu ja otsuse kohta täpsemad andmed.

Eestis räägitakse, et Alajaan olnud usuliselt aktiivne katoliku kirikus ja soovinud õppima minna Riiga katoliku kiriku seminari.

Ta ei olevat saanud vastavat luba.

EPL

Kes juhib Kanada välispoliitikat?

Kanada suuremates linnades, Halifaxist kuni Vancouverini, korraldati ristlevate rakettide katsestamise vastaseid demonstratsioone. Demonstratsioonide eesmärgiks oli avaldada survet Kanada valitsusele, et see tühistaks USA valitsusele antud lubaduse ristlevate rakettide katsestamiseks Kanada pinnal ja nõuda Kanada kuulutamist neutraalseks või rakettidevabaks alaks. Demonstratsioonidelaine kutsus esile Kanada valitsuse teadaanne, et valitsus on andnud loa USA valitsusele ristlevate rakettide katsestamiseks Kanadas.

Demonstratsioonide korraldajad põhjendavad oma nõudmisi sellega, et ristlevate rakettide katsestamine Kanadas seob Kanada tihedalt USA sõjaliste ettevalmistustega, suurendab sõjaohtu, ohustab inimeste elu ristlevate rakettide katsestamise piirkonnas ja on vastuolus Kanada inimõiguste deklaratsiooniga. See näeb ette, et igal inimesel on õigus vabaduseks ja eluks. Selle alusel demonstratsioone korraldavate 26 organisatsiooni advokaat Ottawas on esitanud ülemkohtule palve keelata ajutiselt või seisma panna rakettide katsestamise ettevalmistus, kuni on esitatud ülemkohtule ettepanek üldse keelustada ristlevate rakettide katsestamine Kanadas.

NATO LÕHKUMINE

Demonstratsioonide korraldajad ei arvesta seda, et N.Liit juba aastaid tagasi asetas oma territooriumil väljalaske alustele keskmise lennukaugusega tuumlaengutega raketid, mis võivad hävitada iga linna, tööstuse või sõjalise keskuse, ilma kartuseta hävitatud saada NATO sõjaliste jõudude poolt vastavate rakettidega. Neid rakette NATO sõjalistel jõududel Euroopas veel ei ole. NATO sõjalistе jõudude toetamiseks on kavatsus Euoopasse saata ja positsioonidele asetada MX raketid, mille katsestamiseks Kanadas USA soovib saada luba. Kui vaadata üle nendest humalnitaarsetest põhjustest, mille nimel korraldatakse rakettide katsetamise vastaseid demonstratsioone, siis jääb järele varjatud eesmärk — NATO sõjaliste jõudude suurendamise ärahoidmine. Et NATO sõjalistе jõudude relvastuse täiendamine on absoluutselt vajalik, seda ei ole selgitanud Kanada rahvale ei peaministeр, valitsuse liikmed, ajakirjandus ega TV.

Halvasti informeeritud rahva ajusid pestakse pidevalt. Riiklik ajakirjandus ja TV aitab sellele kaasa. Demonstratsioonide korraldajad väidavad, et neil on Kanadas juba 1.4 miljonit pooldajat. Kui neile jääb tegevusvabadus kuni järgmiste valimisteni, siis nad tõesti võivad veena mõnda vasakpoolste parteid, et see võtaks revideerimisele Kanada kuulumise NATO-sse ja Põhja-Ameerika kaitsepakti. Uusdemokraatide partei toetab juba täiel rindel sõja- ja rakettide katsestamise vastaste demonstratsioonide korraldajaid. Kui see nii edasi kestab, siis on neil suuri võimalusi rohkem hääli saada järgmistel üldvalimistel. NDP-l on mõtet püüda sogases vees kalu, eriti kui selle vee sogamiseks N. Liit kulutab miljoneid dollareid.

MOSKVA MAKSAB

USA vastuluure andmete kohaselt N. Liit oli kulutanud kevadise protestilaine organiseerimiseks $125 miljonit. See end hästi ära ei tasunud. Võib olla, et nüüd tasub.

Kas ja kuidas need dollarid mõjustavad Kanada ajakirjandust ja TV programme, ei ole teada, kuid ajakirjandus ja TV pühendavad suure hulga oma ruumist ja ajast demonstratsioonide korraldajatega jutuajamiseks, nende sõjakate kõnede edasiandmiseks ja nende kaugele ette ulatuvate plaanide tutvustamiseks oma lugejaskonnale. Valitsuse seisukohtade selgitamisest ajakirjandus läheb lihtsalt mööda. Ajakirjandus nagu ootab, et valitsuse otsuste vastu demonstratsioonide korraldajatel läheb korda järgmistel üldvalimistel valitsust kukutada.

Hiljuti viibis Moskvas endine kanada minister Walter Gordon. Temaga on seal endine Kanada saadik LRO juures Toronto Ülikooli kantsler George Ignatief. Nende ühiseks eesmärgiks on sondeerida pinda, et Kanada tulevases sõjas tunnistada aatomrelvade vabaks tsooniks. Walter Gordon oli minister Lester Pearsoni valitsuses ja on nüüd Kanada majanduspoliitika instituudi esimees. Oleme jõudnud aega, kus Kanada sise- ja välispoliitikat juhitakse mujalt kui Kanada seadusliku valitsuse poolt.

N.

Venelased toidavad karusloomi vaalalihaga?

Ameeriklased ja üks kanadlane sõitsid Siberi randa, et seal fotostada üht vaalaliha ümbertöötamise keskust. Neil õnnestus maandumine ja tegid sellest ettevõttest mõned fotod. Siis nad arreteeriti vene sõdurite poolt ja filmid valgustati. Arreteeriti 6 ameeriklast ja üks kanadlane. Teised, kes paadiga jäid merele, pääsesid välja Nõukogude vetest, kuigi neid jälgis üks vene helikopter. Paadis oleva meeskonna poolt tehtud filmid on korras.

Venelased sellest seiklusest rahvusvahelist intsidentsi ei teinud, ameeriklasi ja kanadlast ei karistatud ja saadeti nad tagasi.

„Greenpeace" direktori Patrick Moore seletuse kohaselt venelased tahtsid maaletulnuist kiiresti lahti saada ja selle seikluse unustada. Kohtuprotsess oleks esile toonud põhjused, miks vaalapüügi vastastel oli kuri kahtlus, et venelased toidavad karusloomi vaalalihaga.

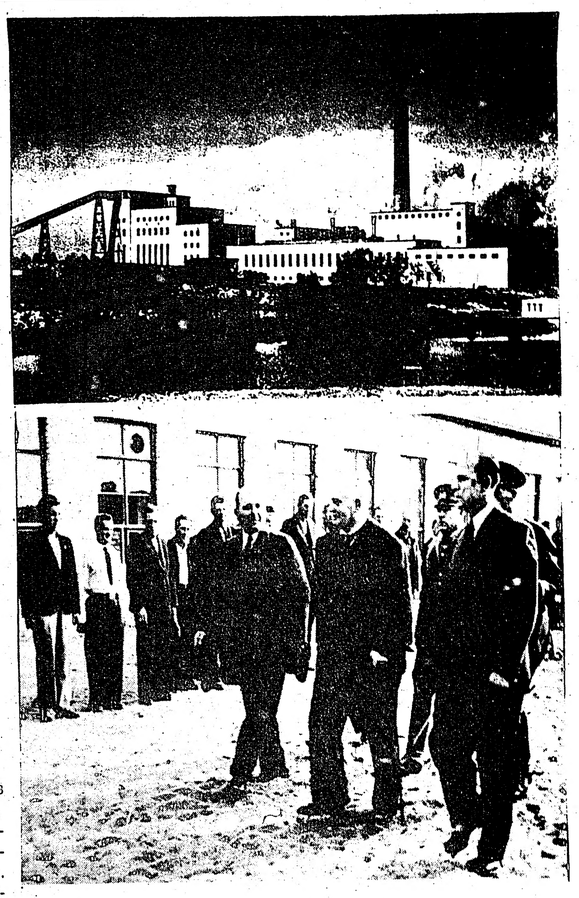

Üldvaade Kehra tehasele. All — president Päts saabub Kehra uue tehase avamisele. Vasakult dr. O. Hinto, president Päts, politseikomissar O. Vetekivi ja tehase juhataja dipl. ins. A. Radik.

Kehra sulfaattselluloosi-tehas läks käiku 45 aastat tagasi

25. augustil k.a. täitub 45 aastat Kehra sulfaattselluloosi tehase käikuminekust. Meie kodumaal oli selle tehase ehitamine suursündmuseks. See oli teretulnud meie metsamajandusele ja sammuks edasi meie rahvamajanduse tugevandamisele.

Selle tehasega taheti luua vajalikke eeltingimusi intensiivsemate hooldamisraiete teostamiseks meie metsades ja seega võimaldada ka seni väljaveetud töötlemata metsamaterjalide töötlemist kallimahinnaliseks eksporttooteks — sulfaatselluloosiks. Tehase aastatoodanguks oli 35 000 tonni mis tänapäeva hindade juures oleks annud välisvaluutat üle 14 miljoni USA dollari.

Tehase pidulikul käikulaskmisel 25 augustil 1938 a. president Pätsi poolt, lõpetas president oma sõnavõtu sõnadega:

„Kui ma täna oma käe pealepanemisega selle tehase vormiliselt tööle ja käiku lasen, siis sooviksin ma südamest, et meie kõik vaataksime tulevikus selle tehase peale kui oma tehase peale ja, et meie katsume oma jõudu koondada ja kõik teha nii, et see tehas võiks õitseda riigile auks ja meie rahvale tuleviku kindlustamiseks."

Kuid see tehas sai lühikest aega vabade eestlaste käes olla. Vene okupatsioon hävitas Eesti iseseisvuse. Uued valitsejad võtsid üle tehase ja selle toodangu, mis nüüd Moskva korraldusel suunati suurele „kodumaale". Peagi jõudis sõjategevus lähemale Eestile mis mitte ainult lõpetas tehase toodangu, vaid alustas ka selle sisseseade röövimist — evakueerimist Venamaale.

Osaliselt see ka õnnestus laaditud vagunite sinna otsesaatmisega, osaliselt sündmuste kiire areng sundis vaguneid tehase seadmetega uputama Tallinna sadamas. Hiljem sakslaste ajal need päästeti ja leidsid jälle kasutamist tehase uuesti ülesehitamisel. Augusti kuus 1941 õhkisid hävituspataljonlased ja taganev punaarmee tehase tähtsamad osakonnad.

Sakslaste ajal oli tehase peremeheks Ostland-Faser GmpH ja ta suudeti käiku lasta 500 tonnilise märja tselluloosi (vee sisaldus 50%) kuutoodanguga kuna varemalt oli toodang 3000 tonni kuiva tselluloosi (20% vett) kuus. 1944 aasta sügisel langes tehas uuesti idavallutajate valdusse, purustamatult.

KOTITOOTJA

Nüüd olevat toodangut soomlaste abil kahekordistatud ja muudetud ainult jõupaberist kottide tootjaks. Uudsusena kasutavat tehas nüüd toorainena puidutööstuse jäätmeid ja koorimata — metsakoorega puitu mille poolest on ta sel alal ainulaadne maailmas.

Enamus tehase juhtkonnast lahkus kodumaalt 1944 aasta sügisel. Mitmed neist kes kohale jäid, kadusid peatselt küüditatuna teadmatusse. Tänapäeval on üle 50% juhtivast personalist ja tööliskonnast venelased. Rõõmustavaks ehk siiski, et veel mõni aasta tagasi oli direktoriks eestlane M. Vahenurm ja peainseneriks Leppmets.

Nii kulges lühidalt ühe Eesti vabariigiaegse suurema majandusliku ettevõtte saatus. Ettevõte, mis läks riigile omal ajal maksma 8—10 miljoni krooni ja mille tulud tänapäeval on vaevalt „riigile auks ja meie rahvale tuleviku kindlustamiseks" nagu lootis president Päts tehase pidulikul käikulaskmisel 45 aastat tagasi.

ALEKSANDER PALS (EPL)

Kanada eestlastel oli Rootsis raskusi haiglaarvega

STOKHOLM — Haigestumine välismaal võib tekitada majanduslikke küsimusi, selgub sõnumist „Eesti Päevalehes." Jaaniõhtul toimunud vabakiriklikul jumalateenistusel tabas Kanada-eestlast Heino Seppa ajurabandus ja ta toimetati kiiresti lähedal asuvasse Sahlgreni ülikoolihaiglasse. Seal päästeti ta elu ja ta sai hea ravi, nagu ajalehtedele kinnitab abikaasa Lilli Sepp.

Kui Heino Sepp oli nii terve, et võinuks haiglast lahkuda ja Kanadasse tagasi sõita, kus ta viimased 30 aastat elanud, takistas seda 32 000 krooni suurune haiglaarve. Õnneks lahenes raha küsimus sugulase kaasabiga.

Heino Sepp on kindlustatud Kanadas. Rootsi kindlustused välismaalaste kohta ei kehti, kui nad ei ole vähemalt 6 kuud siin elanud. Heino Sepp aga oli turismireisil.

Haigla keeldus aktsepteerimast abikaasa poolt esitatud Kanada haiguskindlustust ja nõudis arve maksmist sularahas. Niipalju raha ei olnud aga perekonnal reisil kaasas. Abikaasa pöördus Kanada saatkonna poole, et summat laenata. Saatkond leidis aga, et perekond on Kanadas küllalt jõukas, et sealt raha järele nõuda.

Küsimus aga seisis eeskätt selles, et raha ülekandmine Kanadast võtab aega ja reisikohad olid kinni pandud lennukis. Lilli Sepa Eskilstunas elav vend Holger Amberman lubas selles olukorras oma tuttavatelt laenata vajaliku summa, et õde ja õemees koju pääseksid. Aktsioon oli edukas ja ta võis panga kaudu telegrafeerida raha Göteborgi.

Sahlgrenskas maksab patsiendi öö-päev 2700 krooni, mis tähendab seda, et Heino Sepa edasihoidmine haiglas arvekimbatuse pärast läks perekonnale kalliks lisakuluks.

Haigeks jäämine ka sotsiaalse kindluse maal Rootsis on vägagi kulukas asi välismaalasele. Rootsil on kidlustuskokkulepped olemas Põhjala riikidega mitte aga Ameerika Ühendriikidega ja Kanadaga. Rootsi kindlustuskassad on välja andnud broshüüri, millest reisile mineja, võib näha, kuidas ühes või teises maas tema kindlustus Rootsis kehtib.

EPL/K

INTERLOCKING
PAVING STONE
PATIO - SÕIDUTEED - KÄIGUTEED
TASUTA HINDAMINE
HELISTADA MATI RAND 699-1835

AUGUSTIKUU SUUR VÄLJAMÜÜK
Kuni 50% hinnaalandust
Teadlik ostja valib FURS BY FINN
Rikkalikus valikus moodsaid karusnahk tooteid, nahkmantleid ja riidest mantleid.
PARIMAKS VALIKUKS TULGE VARAKULT!
Kvaliteet on meie parim reklaam
FURS by FINN
191 Eglinton Ave. E.
Toronto, Ont. M4P 1K1
Tel. (416) 488-1701
Visa — Mastercard

SOODSAD HINNAD
TERMOAKNAD — TOPELTAKNAD — TIIBAKNAD
RÕDUUKSED — SEINAKATTED
AKNAD — PUUST VÕI ALUMIINIUMIST
TASUTA HINDAMINE
L & R ALUMINUM
759-7485 igal ajal

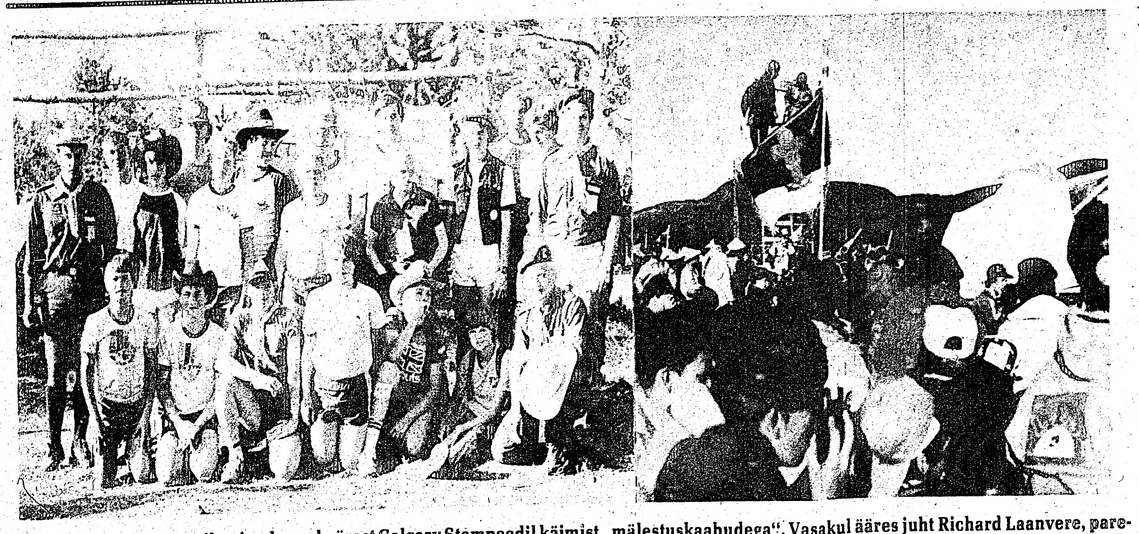

Eesti esindusüksus Maailmajamboreel pärast Calgary Stampeedil käimist „mälestuskaabudega". Vasakul ääres juht Richard Laanvere, paremal juhid Ants Evard ja Mikk Jõgi, Paremal — Eesti Skautide Maleva lipp Jamboree lõputseremoonial. Fotod — S. Kask ja E. Runge

Maailmajamboree

Vaatlejad ka Moskvast

XV Maailmajamboree programm oli vanema juhtkonna enamuse arvates parem kui 1975 a. oma. Seda jälgisid hoolega ka kolme maa vaatlejad. Moskvast viibis neid kohal viis, kes peatusid lähedal asuvas rantshis. Üks oli end registreerinud kui lendur. Muidugi on küsitav, kas nad jälgisid ainult skautlikku tegevust või olid neil ka muud ülesanded,

Kahe aasta pärast toimub USA-s skautide suurlaager. Osa sellest ettevalmistustest toimus Jamboreel, kus selleks eraldi valitud meeskond jälgis tegevust. Nende juhtidega vesteldes selgus, et nii mõnigi tegevusülesanne ei ole USA-s rakendatav nende julgeolekuseaduste alusel — teiste sõnadega Jamboree mõningad programmi punktid olid teatud riskiga seotud.

Kolmas vaatlejaskond oli Austraalia skaudijuhid — nende 180 osavõtjast olid 80 juhid, kes rakendatud Jamboree juhtkonnas. Lootus oli muidugi õppida nii heast kui halvast. Samuti levitati informatsiooni järgmise Jamboree kohta, mis toimub 30. detsembrist 1987 kuni 7. jaanuarini 1988 aastal Cataract skaudi-pargis — umbes 70 km Sydneyst lõunasse. Samal aastal tähistab ka Austraalia skautlus oma 80. aastapäeva.

Väga populaarne oli kärestikusõit. Selleks ehitasid neljaliikmelised meeskonad auto kummidest ja puumaterjalist parved. Tee oli üle 10 km mis läbiti alla tunniga. Parvetusele oli tung nii suur, et enamus päevad täideti juba esimese päeva registreerimisel.

Teine rada mis nõudis kiivri kandmist oli jalgratta takistussõit — mis läbis nii õhust rippuvaid „väänkasvusid" kui sildade, hüppelaudade, palk-teede ja muude ületamist, kõik aja peale.

Kahtlemata põnevamaks osaks oli takistusrada, kus noored pidid ületama rippsildu, kõisteid, ronima palk-ehitisi ja muud. Enamuses toimus see vähemalt 8 kuni 10 jalga maast kõrgemal.

Tulirelvade osas käsitleti jahipidamise julgeolekut ning relvaga käsitamist. Laskealal oli eesti skautide saavutused kõigile hästi tuntud. Eriti meie noorte 14 esikohta Commonwealth võistlustel kui Pepsi Cola karika saavutused. Jamboreele oli ka kaasa võetud Montreali Kalevi poolt ehitatud laser-püss — mis oli paljudele uudiseks. Eriti tundis RCMP selle vastu huvi — mitte kui relva vaid treening vahendi vastu.

Ehituste osas oli noortel võimalus valida mitme projekti vahel. Seal tehti nii õhusildu, karuselle, kiviheite masinaid kui kolmikjala torne. Ehitamiseks oli 1,5 tundi, mille järele ehitatu tuli taas lammutada.

Eelloetelule lisandus veel lääne omapära — ratsutamine, lasso viskamine, metsamehe oskused ja palju muud, Kuid võimatu oleks viibida Kaljumägestikus ilma et noorte huvi selle saladuste avastamiseks ei leia rahuldust. Nii olid ka korraldatud matkad lähimasse ümbrusesse. Jamboreel oli rakendatud 388 matkajuhti, kes igaüks viis matkale 6—10 liikmelised salgad. Igale rajale läks ainult üks salk. Seega iga päev võis matkaradadel viibida kuni 3000 noort, ilma et oleks kohanud teist salka.

Lähedal asuva Banffi suvituslinna külastamiseks oli antud 8 tundi. Sellest jätkus et tutvuda linna mõnudega.

Põnevamaks oli aga Calgary sõit, sest see külastus hõlmas ka Rodeo kui õhtuse lavastuse.

Laagri üpildis tuli esile naiste osavõtt. 13600 osavõtja hulgas oli naissoost osavõtjaid 900 — enamuses Kesk- ja Põhja-Euroopast.

Laagri juhtkonda kuulus ligi 1900 juhti — nendest paljud naisjuhid. Need vabatahtlikud tasusid noortega võrdselt oma laagri- ja sõidukulud, ning viibisid laagris noorte 10 päeva asemel 16 päeva, mis oli vajalik laagri eel- kui järeltööde tarvis. Eestlastest viibis juhtkonnas Helmut ja Evi Jaaguste, Peeter Kallaste, Jaan Lepp ja Valter Piigli.

Avanes ka võimalus skautide maailmabüroo liikmetega uusi kontakte sõlmida. Olles igapäev paarimeheks maailmabüroo liikmega, avanes võimalus eesti skautluse küsimuste käsitluseks. Kahjuks aga juba 1977 aasta maailmakonverentsil kinnitatud eitav seisukoht eesti skautluse suhtes ei ole mitte nihkunud meile soovitud suunas.

Skautluse asutaja pojapoja Lord Baden-Powelliga vesteldes selgus, et ta on hästi teadlik eesti skautluse olukorrast, kuid antud olukorras ei suudeta selle heaks palju teha.

Ahm

„MAASIKATE" LAAGER

Kuigi kahe gaidlipkonna laager, mis välja kuulutati, ära jäi, otsustasid „Rajaleidjate" tüdrukud, kes soovisid oma gaidjärgu suvise tegevuse osa sooritada, siiski Kotkajärvele laagrisse sõita. Koguneti reede õhtul 15-1 juulil ja öö magati „Rajatares". Laagri nime valis Ingrid Kütt ja laagri märgid, toredad, punased, silmadega maasikad nuputas välja Kristi Lüdig. Hommikul pandi telgid hellakeste platsile ja päevakavas oli Lembitu poistega koos veemängud, võistlused ja kanuutripp ümber järve kõigi veesõiduki reeglite kohaselt.

Siis õpiti tuletegemist ning tulekaitse seadusi laagris ja kõike sinna juurde kuuluvat. Ülestehtud tuli süüdati öövalveks, sest laagri ümber lonkis karu oma pojaga. Järgmisel päeval oli kavas , nüüd juba tüdrukute eneste poolt ehitatud lõkkel, labida peal muna ja peekoni praadimine, õppides niimodi ilma keeduriistata toitu tegema. Pärast lõunat tehti väikene metsamäng, õppides niimoodi gaidlikke teemärke looduses tundma.

Laupäeva õhtul võeti osa Lembitu Mini-Jambo lõpulõkkest, ning kuna armastus pidavat kõhukaudu käima, kingiti skautidele suur korvitäis magusaid maasikaid. Selle tasuks riputas Heino Jõe „Rajaleidjaile" kaela nende laagri märgi. Huvitav oli lõkkel kuulata kahe tagasijõudnud skaudi ja skautmaleva juhi Egbert Runge lühimärkmeid Maailma-jamboreelt.

Kuigi „Maasikate" pere oli väike, sõideti pühapäeval kella 7-me ajal koju uute teadmiste ja rõõmsa meelega.

Rl

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Rootsis paistis päike rööpad kõveraks

STOKHOLM (EPL) — Siin märgiti „vilus" uus rekorditemperatuur — 34 kraadi Celsiuse järgi. Vähemates järvedes tõusid ujumisvee temperatuurid 25—26 kraadini.

Ja isegi Stokholmi tunnelraudtee ei pääsenud kuuma mõjudest. Racksta ja Vällingby vahel läksid rööpmed päikese käes nii kõveraks, et üks rong jooksis rööpmeist välja, pannes liikluse seisma. Õnneks ei saanud reisijad vigastada.

Kogu maalt tulid raportid rabandustest ja päikesepistetest.

Esto 84

Etnograafilised näitused

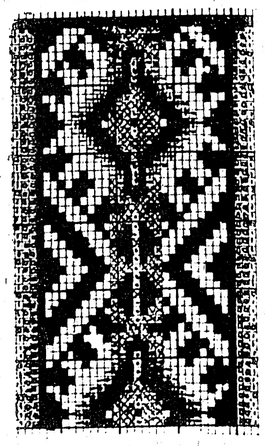

Armsad sõbrad igast maanurgast ja igalt saarelt! ESTO'84 Programmitoimkond, kellele alluvad ka näitused, on palunud mind koos Eesti Etnograafilise Ringiga Kanadas ESTO'84 ajal eesti etnograafilise rahvakunsti näituse korraldada.

Oleme moodustanud toimkonna, kuhu kuuluvad Eesti Etnograafilisest Ringist Kanadas — Ene Runge, Linda Raudjalg laekurina ja Hilda Härm sekretärina. Nendele liitub igat maakonda esindav daam, pluss kolme suurema saare esindajad. Otsustasime, et Kihnu, Muhu- ja Hiiumaa ülikonnad ja tarbeesemed on liiga erineyad ja ilusad, et neid nende maakondade sisse sulatada, milliste juurde nad kuuluvad.

Meil on korraldada kolm näitust:

Esimene näitus toimub Royal Ontario Museum'is, 100 Queen's Park, Mis asub keset linna. sinna on Eesti Etnograafiline Ring Kanadas asutanud juba 1971. a. tekstiilosakonda eesti sektsiooni, kuhu oleme kogunud need vanad esemed, mida eestlased põgenedes kodust kaasa olid haaranud. ROM'is on näitusel ainult vanad, üle 40 aasta vanad ja vanemadki esemed. Meil on seal isegi 150-aastaseid vaipu, vöösid ja muud.

Palume kõiki ka praegu oma kaasatoodud vanade esemete talletamisele mõtelda, enne kui need kaotsi lähead või hukkuvad. Muuseum on lahti iga päev, sissepääsuks on harilik muuseumi sissepääs, mis on $2,50. Kes soovib midagi muuseumis talletada, toogu see toimkonna juhataja kätte.

Teine näitus toimub Maakondade Päeval Royal York hotellis, mis asub just pearaudteejaama vatas, Front Street ja Bay. Iseloomult on see rahvusliku ornamentikaga kaunistatud rõivaste näitus. Riietus võib olla kas puhke-, spordi-, kodune, peale-lõuna- või õhturiietus ja mis keegi iganes soovib. Kasutada võib igat rahvakunstis leiduvat tehnikat: tikand, pilu, pits, nöörkaunistus, silmus- ja telgedel kootu, vööde tehnikas, või pärltikand jne., jne.

Moenäitusel võivad olla modellideks kõik kes soovivad seda — naised, mehed, lapsed; pikad, paksud, lühikesed, peenikesed, noored ja vanad — sest see ei ole elukutseliste modellide näitus ning rahvast on alati igas vanuses ja suuruses ning kõik kannavad riideid. Kes soovib, võib ka saata kellegi teise enese eest „tulle".

Oleks soovitav, kuid mitte rangesti nõuetav, et maakonnad püüaksid kasutada oma maakonna ornamentikat. Näitusest võivad kõik, ülemaailmses ulatuses, osa vätta. Osavõtjaid palume osavõtust teatada 1. novembriks 1983. Riietusest tuleb teha värviline diapositiiv nii, et ornamentika eriti esile tuleb. Kui mõni koht nõuab või on väärt eriti esile tõsta, teha sellest lähivõtte diapositiiv. Diapositiivile lisada tegija nimi, aadress ja telefoninumber, millist riiet kasutatud ning kust muster võetud ja kuhu see kuulub. Diapositiivid palume saata 1. aprilliks 1984. Kui on küsimusi, võtke ühendust toimkonna juhatajaga! Arusaadavalt võivad näitusest osavõtjad modelleeritavas riietuses kohale tulla, kui riietuseks on sobiv ilm. Võib ka kohapeal vahetada. Selle näituse juures töötavad kaasa toimkonnas kõik maakondi esindavad daamid.

Kolmas näitus toimub Toronto Eesti Majas, mis asub 958 Broadview Avenue, Toronto.

Näitus on keskmises saalis. See on oma iseloomult puht etnograafiline eesti tarbekunsti näitus, rühmitatud maakondade järgi ning saared eraldi. Sellel näitusel on kõik autentsed tarbeesemed, kas uued või vanad, olgu need siis puust, luust, nahast, tekstiilist või metallist. Iga maakonda esindav toimkonna liige korraldab oma maakonna väljapanekud..

Ka sellest näitusest võivad osa võtta käik soovijad üle maailma, kuid neil on mingi etnograafiline ese või rahvarõivas, mida ta soovib näitusele välja panna. Võtke ühendust toimkonna juhatajaga! Palume esemeist värvilisi diapositiive! Saatmise tähtajaks on samuti 1. aprill 1984. Lisada juurde omaniku nimi, eseme kirjeldus ja millisest maakonnast. Sellel näitusel toimuvad mitmesugused tööde demonstratsioonid — telgedel, varrastel, pilutamine, niplispits, tikandid, vööd, paelad, metallitöö jne., jne.

Palume kõiki teatada ja tulla lihtsalt oma oskusi demonstreerima, mis ese see iganes ka on ! Kui olete ette teatanud, saame vastavat materjali ja tööristu muretseda. Kõik olete ette teatanud, saame vastavat materjali ja tööristu muretseda. Kõik on teretulnud! Näitus avatakse esmaspäeva hommikul kell 10.00 ka suletakse reedel kell 6.00 p.l. Näitus on avatud igal päeval kella 10.00-st kuni kella 6.00-ni õhtul. Sissepääs on tasuta.

Neljandaks on ESTO'84 juhatus palunud näituse toimkonda korraldada ülemaailmse eesti rahvariides nukkude valmistamise võistluse.

Nuku suurus maksimaalselt 40 mm (16"). Nukud pannakse Eesti Majas etnograafilisele näitusele välja ja neid auhinnatakse. Arvesse võetakse ülikonna autentsust, valmistamise korralikkust ja üldist väljanägemist.

Toimkond palub võistlejaid osavõtust teatada 1. novembriks 1983 ja värvilised diapositiivid nukust, nii eest kui tagantvaade, saata 1. aprilliks 1984. Juurde lisada tegija nimi, aadress, telefoninumber, kust rõivas pärit ning millisest aastaajast.

Kui näituse suhtes on mingeid küsimusi, pöörduda toimkonna juhataja poole. Samuti saab toimkonna juhatajalt siinsete maakondi esindavate daamide nimed ja aadressid, kui seda soovitakse. Head tööindu!

ENE RUNGE
Etnograafilise Rahvakunsti
Toimkonna juhataja

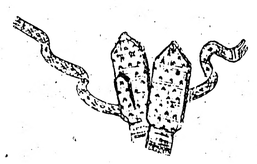

TORONTO EESTI ÜHISPANK

958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6

Ühenduses on jõud

ODAVAD LAENUD KAASMAALASTELE

Informatsiooniks helistada

465-4659

BROADVIEW DELICATESSEN

141 DANFORTH AVE., TORONTO
TEL. 465-9905
Puhkuse tõttu suletud 31. juulist — 15. augustini

POKO'S MEAT'S

376 COLLEGE STREET, TORONTO
TEL. 922-1300
Puhkuse tõttu suletud 16. juulist — 2. augustini

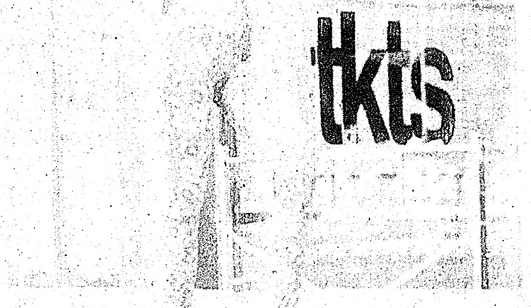

Eesti naisvõimlejate grupp esines äsja edukalt New Yorgis World Trade Center Plazal ühenduses USA iseseisvuse päeva suurejooneliste pidustustega, mis kestsid 2 nädalat. Suur lõik sellest oli nn. Harbor Festival osana ja tänavu „skandinaavlaste saluudina USA-le". Esinesid rootsi, norra, soome, taani ja islandi rahvaste trupid ning solistid. Otseselt mitte-skandinaavlastena olid ainukestena külalisrühmana palutud esinema Metro Estonian Rhythmics (üldjuht Anu I. Parming-Ojamaa) võimlejad, kes kasutasid esinemisel palle, rõngaid, hüppenööre ja shalle. Pildil MEL eliitgrupi liige Kristiina Kallas esinemas World Trade Centeris. Foto — Salme Parming

TORONTO LINN

JÄÄTMETE ÄRAVIIMISE TEADAANNE

Simcoe Day (Civic Holiday)
Esmaspäeval, 1. augustil 1983

Esmaspäeval, 1. augustil 1983 EI OLE jäätmete äraviimist.

Regulaarne esmaspäevane (1. aug.) äraviimine toimub teisipäeval, 2. augustil.
Regulaarne teisipäevane (2. aug.) jäätmete äraviimine toimub kesknädalal, 3. augustil.
Kesknädalal, 3. augustil ei ole ajalehtede ja suuremate esemete äraviimist.
Hoia alles ajalehed ja suuremad esemed. Nende äraviimine toimub 10. augustil.

MEELDETULETUS: Torontos on 17 klaas- ja metallpurkide kogumispunkti. Maikuu jooksul koguti 234 tonni ajalehti, 34 tonni klaasi ja 5 tonni plekkpurke. Lisainformatsiooniks helistage 367-7742.

R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works

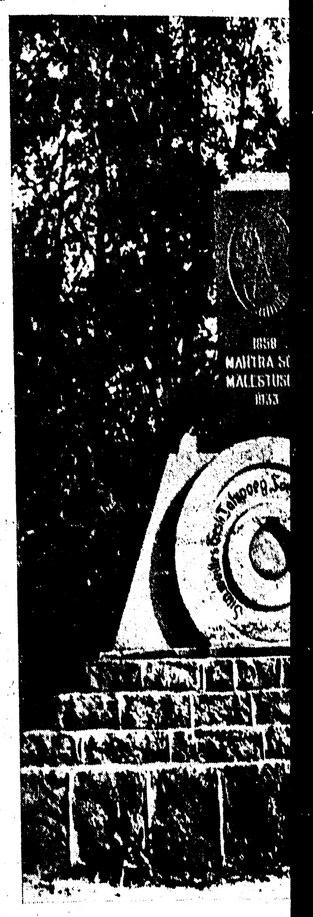

MAHTRA SÕJA M

Ahti Pae

Mahtra sõja

Tänavu möödub 125 aastat Maht püstitamisest nende talupoegade vabaduse eest.

Esimest korda pärast Jüriöö mä jälle ühiselt välja astuda 14. juunil mõisas Lõuna-Harjumaal. Selles mehe Juuru, Rapla ja Kose kihelk

Teoorjuses vaevlevate peremee tas Vene keskvõimu ja veelgi enam käis tema sõjaväeüksuse põgene nägid esimest korda, et eestlane võimeline end kaitsma.

Kuigi Mahtra sõda lõppes veris meestele, külvas see siiski nii ka usku oma rahva võimetesse.

JUMALAIST MAHAJÄETUD PAIK

Eesti- ja Liivimaa, mis Vene alla langes Põhjasõjaga (1700-1721) oli otsekui jumalatest mahajäetud paik. Juba sõja eel, a. 1695-97, tabas maad raske ja laialdane näljahäda viljakalduse tõttu, milles suri umbes 70 000 inimest, s.o. ligi 1/5 kogu rahvast. Venelastega koos tuli maale „must surm" — katk. Selle ahnus a. 1710/11 oli nii suur, et Tallinna ligi 15 000 kodanikust jäi järele vähem kui 2000, ja et Pärnust Riiani polnud kuulda koera haukumist ega kuke kiremist. Sõda ise venelaste tooruses neelas veel enam. Varemeis olid Tartu, Viljandi, Rakvere, Karksi ja Põltsamaa. Külad ja mõisad suurte teede läheduses olid maha põletatud. Elanikud olid kas vangi viidud, surnud või põgenenud. Kogu maa oli rüüstatud ja lage.

Kulus palju aega enne kui inimene ja ta ümbrus toibusid sõja hävingust. Kuid mida hääd oli maa põlisel rahval, eestlastel, toibumisest loota?

Vaevalt end surma suust päästnud nägid eestlased kohe, milline vahe ol äsjalõppenud Rootsi aja (1561-1710 ja Peeter I aegse Venemaa vahel Rootsi ajal oli balti aadlike võim mõisade erakätest riigile taastamise ga tunduvalt vähendatud. Kuigi talu de koormised olid tõusnud, oli mad mõõtmise ja hindamisega koos re guleeritud ka kohustused, mid mõisnik üle vakuraamatu piirid oma suvas ei saanud muuta. Riig mõisades oli Liivimaa talupoegad olude parandamiseks antud ka kai semäärused (1696), millega tund valt tõsteti nende isikliku julgeolek väärtust. Ja rahvahariduse edend miseks toodi maale ka vaimset va gust, asutati Tartusse gümnaasiu millest varsti sai ülikool (1632). Bal mõisnikele ei meeldinud paljugi se lest mis Rootsi ajal tehti.

Vene tsaari alla sattudes sai aad tagasi mitte üksnes omad privile giumid vaid veelgi enam. Kuna V nemaal juba a. 1597 oli loodud sü teem, milles maa üksikuile aadlike kuulus, ning talupojad a. 1649 ant seadusega olid mõisnike päris mand, rõhutasid ka balti mõisnik tsaari ees, et mõisnikul on piirama õigus talupoja „ihu ja vara" üle. Liivimaa maapäev kuulutabki k serlikus heaolus a. 1765, et „tal pojad on pärisorjad Rooma õigu täielikumas mõttes".

Nii langes 18. sajandil eesti rahv kõige raskema pärisorjuse alla. T lupoeg ja tema pere oli täiesti ka setu. Ta töö- ja maksukoormised k vasid ligi kahekordseks sajandi puks. Mõisnik võis teda kui loo müüa, kaardimängus maha mängi

lised näitused

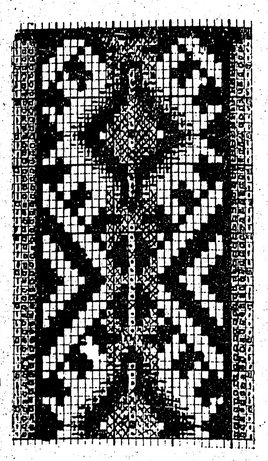

eesti tarbekunsti näitus, rühmitatud maakondade järgi ning saared eraldi. Sellel näitusel on kõik autentsed tarbeesemed, kas uued või vanad, olgu need siis puust, luust, nahast, tekstiilist või metallist. Iga maakonda esindav toimkonna liige korraldab oma maakonna väljapanekud.

Ka sellest näitusest võivad osa võ*ta käik soovijad üle maailma, kuid* neil on mingi etnograafiline ese või rahvarõivas, mida ta soovib näitusele välja panna. Võtke ühendust toimkonna juhatajaga! Palume esemeist värvilisi diapositiive! Saatmise tähtajaks on samuti 1. aprill 1984. Lisada juurde omaniku nimi, eseme kirjeldus ja millisest maakonnast. Sellel näitusel toimuvad mitmesugused tööde demonstratsioonid — telgedel, varrastel, pilutamine, niplispits, tikandid, vööd, paelad, metallitöö jne., jne.

Palume kõiki teatada ja tulla lihtsalt oma oskusi demonstreerima, mis ese see iganes ka on ! Kui olete ette teatanud, saame vastavat materjali ja tööriistu muretseda. Kõik olete ette teatanud, saame vastavat materjali ja tööriistu muretseda. Kõik on teretulnud! Näitus avatakse esmaspäeva hommikul kell 10.00 ka suletakse reedel kell 6.00 p.l. Näitus on avatud igal päeval kella 10.00-st kuni kella 6.00-ni õhtul. Sissepääs on tasuta.

Neljandaks on ESTO'84 juhatus palunud näituse toimkonda korraldada ülemaailmse eesti rahvariides nukkude valmistamise võistluse.

Nuku suurus maksimaalselt 40 mm (16"). Nukud pannakse Eesti Majas etnograafilisele näitusele välja ja neid auhinnatakse. Arvesse võetakse ülikonna autentsust, valmistamise korralikkust ja üldist väljanägemist.

Toimkond palub võistlejaid osavõtust teatada 1. novembriks 1983 ja värvilised diapositiivid nukust, nii eest kui tagantvaade, saata 1. aprilliks 1984. Juurde lisada tegija nimi, aadress, telefoninumber, kust rõivas pärit ning millisest aastaajast.

Kui näituse suhtes on mingeid küsimusi, pöörduda toimkonna juhataja poole. Samuti saab toimkonna juhatajalt siinsete maakondi esindavate daamide nimed ja aadressid, kui seda soovitakse. Head tööindu!

ENE RUNGE
Etnograafilise Rahvakunsti
Toimkonna juhataja

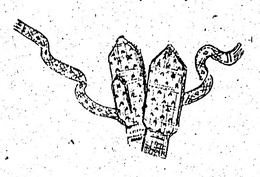

TORONTO LINN

VIIMISE TEADAANNE

y (Civic Holiday)
, 1. augustil 1983

983 EI OLE jäätmete äraviimist.

(1. aug.) äraviimine toimub teisipäeval,

. aug.) jäätmete äraviimine toimub kesk-

ole ajalehtede ja suuremate esemete ära-

emad esemed. Nende äraviimine toimub

os on 17 klaas- ja metallpurkide kogu-
koguti 234 tonni ajalehti, 34 tonni klaasi
ainformatsiooniks helistage 367-7742.

R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works

MAHTRA SÕJA MÄLESTUSMÄRK

Ahti Pae

Mahtra sõjast 125 aastat

Tänavu möödub 125 aastat Mahtra sõjast ja 50 aastat mälestusmärgi püstitamisest nende talupoegade auks, kes võitlesid tõe, õiguse ja vabaduse eest.

Esimest korda pärast Jüriöö mässu a. 1343 julgesid eesti talupojad jälle ühiselt välja astuda 14. juunil (2. juunil v.k.j.) 1858. aastal Mahtra mõisas Lõuna-Harjumaal. Sellest vastuhakust võtsid osa üle 1000 mehe Juuru, Rapla ja Kose kihelkondadest.

Teoorjuses vaevlevate peremeeste ja sulaste julge ülestõus vapustas Vene keskvõimu ja veelgi enam balti paruneid. Tsaaririigi au pihta käis tema sõjaväeüksuse põgenemine Mahtra väljadelt. Mõisnikud nägid esimest korda, et eestlane iialgi ei lepi ülekohtuga ja on ka võimeline end kaitsma.

Kuigi Mahtra sõda lõppes veriselt ja tõi palju kannatusi karistatud meestele, külvas see siiski nii kaasajal, kui hiljem, tohutut jõudu ja usku oma rahva võimetesse.

JUMALAIST MAHAJÄETUD PAIK

Eesti- ja Liivimaa, mis Vene alla langes Põhjasõjaga (1700-1721) oli otsekui jumalatest mahajäetud paik. Juba sõja eel, a. 1695-97, tabas maad raske ja laialdane näljahäda viljaikalduse tõttu, milles suri umbes 70 000 inimest, s.o. ligi 1/5 kogu rahvast. Venelastega koos tuli maale „must surm" — katk. Selle ahnus a. 1710/11 oli nii suur, et Tallinna ligi 15 000 kodanikust jäi järele vähem kui 2000, ja et Pärnust Riiani polnud kuulda koera haukumist ega kuke kiremist. Sõda ise venelaste tooruses neelas veel enam. Varemeis olid Tartu, Viljandi, Rakvere, Karksi ja Põltsamaa. Külad ja mõisad suurte teede läheduses olid maha põletatud. Elanikud olid kas vangi viidud, surnud või põgenenud. Kogu maa oli rüüstatud ja lage.

Kulus palju aega enne kui inimene ja ta ümbrus toibusid sõja hävingust. Kuid mida hääd oli maa põlisel rahval, eestlastel, toibumisest loota?

Vaevalt end surma suust päästnud, nägid eestlased kohe, milline vahe oli äsjalõppenud Rootsi aja (1561-1710) ja Peeter I aegse Venemaa vahel. Rootsi ajal oli balti aadlike võimu mõisade erakätest riigile taastamisega tunduvalt vähendatud. Kuigi talude koormised olid tõusnud, oli made mõõtmise ja hindamisega koos reguleeritud ka kohustused, mida mõisnik üle vakuraamatu piiride oma suvas ei saanud muuta. Riigimõisades oli Liivimaa talupoegade olude parandamiseks antud ka kaitsemäärused (1696), millega tunduvalt tõsteti nende isikliku julgeoleku väärtust. Ja rahvahariduse edendamiseks toodi maale ka vaimset valgust, asutati Tartusse gümnaasium, millest varsti sai ülikool (1632). Balti mõisnikele ei meeldinud paljugi sellest mis Rootsi ajal tehti.

Vene tsaari alla sattudes sai aadel tagasi mitte üksnes omad priviileegiumid vaid veelgi enam. Kuna Venemaal juba a. 1597 oli loodud süsteem, milles maa üksikuile aadlikele kuulus, ning talupojad a. 1649 antud seadusega olid mõisnike pärisomand, rõhutasid ka balti mõisnikud tsaari ees, et mõisnikul on piiramatu õigus talupoja „ihu ja vara" üle. Ja Liivimaa maapäev kuulutabki keiserlikus heaolus a. 1765, et „talupojad on pärisorjad Rooma õiguse täielikumas mõttes".

Nii langes 18. sajandil eesti rahvas kõige raskema pärisorjuse alla. Talupoeg ja tema pere oli täiesti kaitsetu. Ta töö- ja maksukoormised kasvasid ligi kahekordseks sajandi lõpuks. Mõisnik võis teda kui looma müüa, kaardimängus maha mängida või koera vastu vahetada. Mõisnik võis tema oma esiisadelt päritud talust iga hetk välja tõsta ja ta maa mõisa omaga liita. Mõisal kui tunnustatud haldusühikul oli tema üle politseivõim, kodukari õigus, karistada talupoega ihunuhtlusega iga väiksemagi asja pärast, põhjusega või põhjuseta. Ilma loata ei tohtinud talupoeg oma mõisa piiridest kaugemale minna.

See armetu seisukord paistis pikkamööda silma ka Vene keskvõimule, kes esitas mõisnikele soovi talupoegade vallasvara, koormiste kindlaksmääramise ja ka kodukari-õiguse osas. Mõisnike vastuseisu tõttu soove ei täidetud muus kui vallasvara omamise lubaduses. Kõik mis talupojal oma maksude õiendamisest üle jäi oli tema oma.

Nii möödus esimene sada aastat Vene võimu all. Kui valitsema hakkas Aleksander I (1801) anti Eesti- ja Liivimaa kaitseseadused (1802 ja 1804), millega talupoeg sai oma vallasvara kohta piiramata omandiõiguse ja talukoha suhtes põlise kasutamisõiguse, kui ka talu korralikult pidas. Piirati ka mõisniku õigust talupoegi müüa ning teda karistada: Eestimaal maksimaalselt 30 kepihoobiga ja Liivimaal 15 kepihoobiga. Nõuti ka talurahvakohtute loomist, mille madalamas astmes, vallakohtus olid kaasistujaks ka talupoegade esindajad.

Mujal maailmas oli valgustussajand täies hiilguses möödunud, kui mõisnikud meie maal pikkamööda

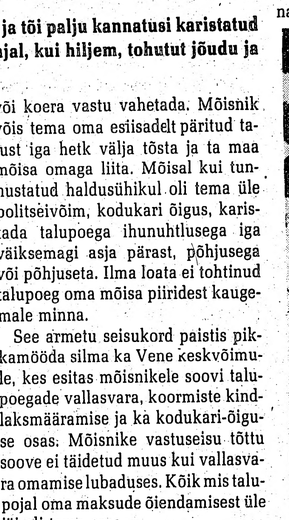

Dr. vet. med. JOHANNES TUTT end. Sepa talu peremees Mahtras, kelle idee, kavandi ja hoole all püstitati Mahtra mälestussammas

hakkasid aru saama, et midagi peab ette võtma. Nende meelemuutus ei kulgenud aga vähemaski kristlikus mõttes inimõiguste ja võrdsuse suunas. Juhtnööriks jäi omakasu. Leides, et talupoeg on meile kasulikum kui nad on ihuliselt vabad, nende maa aga mõisnike käes, koostati sellekohased seaduseelnõud, mida Aleksander I ka 1816. a. Eesti- ja 1819. a. Liivimaa kohta talurahva priikslaskmise seadustena kinnitas. Priikslaskmine toimus järk-järgult. Eestimaal sai talupoeg lõplikult priiks a. 1831 ja Liivimaal a. 1826.

Talurahvale oli nüüd antud võimalus ka elukohta vahetada. Esiteks lubati seda ainult kihelkonna piires, hiljem kogu kubermangu ulatuses, kui kogukond ja mõisnik selleks loa andis. Liikumismäärusega koos hakati talupoegadele panema ka perekonnanimesid. Liivimaal toimus see 1826. a, ja Eestimaa kubermangus a. 1835.

Pärisorjusest vabastatud talupoeg oli põhjatult vaene. Tahtis ta edasi elada, pidi ta mõisnikult maad rentima ja rendilepingu tingimustes kokku leppima. Ta ainus võimalus oli renditingimusi tööga täita. Töö hinna ja hulga määras mõisnik. Nii langes talupoeg mõisale töötegemise ehk teoorjusesse, mis oli suurem kui pärisorjuse päevil. Vastavalt talu suurusele olid ka teoorjuse normid ja liigid.

Kõigepealt nõudis korraline tegu, et teomees iga päev oli väljas ühe hobusega või paari härgadega. Temale lisaks pidi 23. aprillis, kuni 6. oktoobrini teol käima ka naistööline (vaim) või poiss. Sügisel pidid teomees ja vaim kahel ööl iga nädal pärast päevatööd mõisarehi peksma. Iga nelja nädala järgi nidi mõisas käima loomi talitamas ja ogu nädala. vilja tuulamas või muul tööl. Tööpäeva pikkus oli teorahval päikese tõusust päikese loojanguni.

Korralisele teole lisaks oli veel abitegu ja tükitöö. Abitegu pidi tehtama 100 päeva aastas, kas jala või hobusega. Tükitöö normidest mainitagu viljalõikust (3 ha talu kohta) puude raiumist ja vedu, paekivide murdmist ja vedu jm. Naised pidid koduse orjusena mõisa linu harima, lõngaks ketrama või takust riiet tegema. Talusulaste naised pidid mõisas käima pesu pesemas, rohtaias peenraid kitkumas ja kõnniteid puhastamas. Vanad ja väetid naised pidid mõisa aidas kotte nõeluma ja paikama. Vanad sulased aga kuni surmani nädal

Mahtra sõjast osa võtnud talumehed pildistatud Siberis. Vasakul — H. Tertsius.

või paar aastas käima viinaköögis ahju kütmas. Peale selle võttis mõis naturaalkohustusena veel terve rea makse: lõnga, vilja, ühe lamba, kaks hane, kolm kana, mune, heinu, humalaid ja kaeru. Peale selle pidi iga talu maksma ka kiriku- ja kohtumaksud.

Arusaadavalt kurnas teoorjus raskelt iga talu. Omad põllud jäid sageli ajapuudusel puudulikult harituks või hein koristamata. Tegu mõisale tuli alati esimeses järjekorras teha. Lisaks sellele pidi härra ja mõisarahva vastu ülimat austust ning tänulikkust üles näitama, kintsu kraapima, mütsi alati maha võtma, kui ei tahtnud samas ihunuhtlust saada. Peksmine mõisatallis puudutas nii mehi kui naisi. See oli ülimalt alandav ja tappis nii paljudel tervise. (Ihunuhtlus, mida Eesti ajaloos esmakordselt mainitakse kriminaalkaristusena Ordu lepingus saarlastega. a. 1241, kaotati maatameeste osas lõplikult Eesti- ja Liivimaal alles 1903 .aastal.)

Odavast orjatööst aga ei piisanud mõisale mitmete raskuste ületamiseks, mis vilja- ja piiritushindade langemisega tabasid mõõdunud sajandi algul Eesti- ja Liivimaad. Hakati teostama uuendusi. Senise kolmevälja-süsteemi asemele võeti 5-7 väljasüsteem. Algas ka ristikheina, kartuli, suvivilja ja juurvilja kasvatamine. See omakorda nõudis teekohusena rohkem tööd, kuna kasutusele võeti ka uusi tööriistu (raudäkked, hõlmaders) mida nõrgad taluhobused ei jõudnud vedada.

RAHUTÜSED TEEL

Pärisorjusest vabastamisega oli talupoja enesetunne ja iseteadvus siis-

KIRJANDUS □ KUNST □ KULTUUR

„Seitsme Kunsti" programm viimistlemisel

„Seitse Kunsti" (Eesti Kunstinädal Seedriorul 13.—20. augustini) lektorite/juhendajate nimed ja kava on lõplikult väljakujunenud.

Muusika osas Armas Maiste annab kaks klassi — dzhäss I ja II. Esimene on algajatele, kellel on juba muusikalist haridust. Teine on möödunud aasta klassi osalejatele. Klasside eesmärgiks on arendada muusikalist kuulmist ning anda võimalust süveneda muusikasse dzhäss akordide süsteemi ja rütmide kaudu. Klass on mõeldud vokaal- ja instrumentaalansamblile, kus igaüks algusest peale kaasa lööb. Norman Reintamm õpetab dirigeerimist ja alustab samaaegselt ettevalmistustega Esto 84 kammerorkestri moodustamiseks. Peeter Tammearu õpetab uut nootide kiirlugemise (sight reading) meetodit mis on kõikidele huvitav. Roman Toi juhendab eesti koraalide uurimise ja kohandamise seminari ja töögruppi.

Kujutavate kunstide kavas on Ants Elken tagasi oma populaarse rakuu-keraamika tehnikaga. Keraamika on kõigile mõeldud. Õpetatakse savi modelleerimist, põletamist ja oma põletamisahju ehitamist. Abel Lee õpetab monotüüpiat, Mai-Liis MacInnis akvarelli, Paul Truupere modelleerimist ja Elsa Koch vase emaileerimist. Peale selle on ette nähtud maalimisretked Seedriorut ümbritsevasse ilusasse loodusesse, seminarid, joonistamine ja mitme juhendaja koostööl disaini ehk kujundamise seminarid.

Foto huviring töötab Naima Aer'a ja Hans Westerblomi juhendusel. Rõhk on visuaalsillatamisele fotode kaudu: kompositsioon, oma fotode analüüs (kaasa tuua ka varemat tööd!). Huviring on mõeldud ka ettevalmistuseks Esto 84 fotovõistluseks.

Video ala toob kokku kõik teised kunstid: näitlemine, liikumine, jumestus/kosmeetika, muusika, kunst ja videotehnika. Linda Pakri peab alguses kahepäevase intensiivse näitlemisseminari. Hans Westerblom ja Alar Allas annavad tehnilisi näpunäiteid. Peeter Sepp on üldine nõuandja. Video on koostöös kõikide teiste kunstialadega. Peale selle toimub kõikide laagri osalejate koostööl runoteater „Elina laul", mis on R. Murray Schaferi ooperi „Ra" eeskujul loodud 14. sajandi rahvaeeposele, millele on muusika loonud Peeter Tammearu ja teksti koostanud Harri Mürk.

Liikumine on üldine tegevus kõigile: rahvatants Härnald Toomsalu ja võimlemine/dzhässtants Kalev-Estienne liikmete juhendusel.

Eesti keele alal tegutseb Harri Mürk. Ettenähtud on algajatele anda põhialus eesti keele edasiõppimiseks ning edasijõudnutele keele kohta üldise arusaamise arendamine: kuidas oma keelt kasutada ja oma keelekasutust analüüsida ning oma keele „kuulmist" arendada. Terve nädala jooksul tegutseb keeletöökoda/laboratoorium kassettidega ja teiste õppevahenditega.

Kirjanduse- ja luulehuvilistele rikastab laagrist osavõttu kunstinädala ametlik „laulik", Urve Karuks. Peeter Sepp juhendab albumikujundamise töökoda, mille lõpptulemuseks oleks nädala jooksul valminud mälestusalbum kunstinädala tegevusest. Sellega õpetab töökoda kirjandusliku/kunstilise töö väljaandmist.

Elukunsti seminare juhendab peamiselt jälle prof. Vello Sermat. Seminarides ja vestlusgruppides esinevad ka teised juhendajad.

Viimasel täispäeval, reedel, 19. augustil, toimub järjekordne Rahvuskultuuriline Nõupäev. Sel korral arutatakse Esto Valley kujundamise ja kasutamise küsimusi.

Kunstinädal algab laupäeva, 13. augusti varahommikul ning esimesel nädalalõpul on peategevusteks videoseminar kui ka teiste programmide alustamine. Ärasõit toimub laupäeva, 20. augusti hommikul.

Lapsed on koos vanematega teretulnud. Lapsed võtavad osa tegevustest koos teistega, aga igal alal on mõned eriprogrammid, nagu nägudemaalimine eriti lastele mõeldud. Majutamine toimub taredes või omal soovil omas telgis — on tarvis oma magamiskotti kaasa tuua.

Eesti Kunstide Keskusel on jälle valminud intensiivne ja huvitav kunstinädal mis pakkub kunstide taiduritele, harrastajatele ja armastajatele rohkelt loovat tegevust. Informatsiooni saab Eesti Kunstide Keskuselt, telefonil (416) 259 9779.

„Tuglase tuli põleb"

„Tuglase tuli põleb" oli pealkirjaks soome kirjanduskriitik Pekka Tarkka sulest ajalehes „Helsingin Sanomat" ilmunud pikale artiklile, mis liitus ajakirja „Looming" 60. sünnipäeva pühitsemisega Eestis soome külaliste osavõtul.

LÕKKETULI NÕMMEL

Koos teiste soome ja eesti kirjandustegelastega viis Pekka Tarkka soome lugejad F. Tuglase koduõuele Nõmme linnaossa, aga kohe algul Tarkka üles: „Ma kuulun nende õnnelikkude hulka, kes kohtusid Friedebert Tuglasega. Eesti kirjanduse suurmees, juba hapraks muutunud vanake, istus kunagi 1960-ndate aastate algul Tallinna-Nõmme maja aias, mändide alla ehitatud tulealtari ääres . . ."

Ja nii korraldati „Loomingu" 60. sünnipäevapidu ehk igaaastane kevadkoosolek Tuglase majas, millest olevat tehtud temanimeline uurimusasutus.

Tuglase majamuuseumis olevat üle 16.000 köite, millede hulgast leidub näiteks soome suurluuletaja Eino Leino poolt pühendatud teoseid. Samuti leidub seal paljud Joel Lehtoneni raamatud, nagu näiteks 1927. a. ilmunud „Sirkus ja pyhimys" (Tsirkus ja pühak), mille autor on Tuglasele pühendanud.

Soome kirjanduskriitik Pekka Tarkka puudutab ajalehe veergul ka soome vodkaturistide käitumist Tallinnas ning selles kriitikas ongi tal täis õigus, kui ta konstateerib: „On masendav turistide käitumist jälgida hotellis „Viru". Need on muidugi ohutud sissetungijad, aga nende üleolekutundlik eneseармastus ajab raevu.

„LOOMINGU" SÜNNIPÄEV

Mis puutub ajakirja „Looming" sünnipäevapidustusse, siis soome kriitik on arvamusel, et see oli „mõjuv" koos kõnede, tervituste ning aukirjade andmistega. Kuuldi ka umbes tunni kestnud luuleprogramm parimate näitlejate poolt, kelle väljendusvõimed olnud „täielikud, tagasihoidlikud ja mõjuvad" hoolimata peremeeste sõnadest, et kava olnud liiga pikk.

Pekka Tarkka kritiseeris soome noori lüürikuid: „Kohtusin Tallinna kaubamaja restoranis noore luuletajaga, kes on kaugel sellest soome lüürikutüübist, kelle stiimuliks on interrail-ja õlu. Ta räägib laitmatult keeli, kuigi ei ole veel väljaspoole riigi piire reisida saanud . . ." (Ei selgu, kes oli too vastupidine tüüp soome luuletajale, kellele õlu ning odavad rongisõidud Euroopas eriti meeldivad. Tarkka jättis mainimata, et tõenäoliselt sama asjad meeldiksid ka eesti luuletajale, kui talle avaneks võimalus Eestist turismireise vabasse Euroopasse teha). „Loomingu" rahvusvahelist traditsiooni esindab Tarkka arvates praegu Mihkel Mutt, kes „avaldab oma umbusku soomlaste intellektuaalse võime vastu. Ta on jahe, tark ning urbaanne. Tema tunneb vene formalismi, Tartu suure guru Jüri Lotmanni, prantsuse strukturalismi, kõike millest Euroopa räägib."

Siis hakkab Soome kriitik ülistama Muti teeneid kirjanduse alal ja iseloomustama näiteks tema novelli (soome nimega) „Laitakaupunkini" (Minu äärelinn) koos „Fabianin oppilas"-novelliga (Fabiani õpilane), mis on soome keelde tulemas Eva Lille poolt toimetatud nüüdiseesti proosa antoloogias.

Selles elavalt kirjutatud artiklis ei ilmnenud mingil määral seletust eesti kultuurinimeste praegusest olukorrast.

J.M.

„LOOME"

Loomingupäevade album, toimetanud Lilian Puust. Sisaldab artikleid ja allikmaterjali loomingualadelt: muusika, teater, kunst, tants, võimlemine, interdistsiplinaarsus, loovmõtlemine, eneseväljendus — ja rohkesti fotosid, jooniseid ja karikatuure. 170 lk. (bros.) Hind $15.00. Postiteel tellides saatekulu Kanadas $2.50, USA-sse $4.88

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K R6

ARMAST VENDA JA ONU

ARTUR ALLIK'ut

sündinud 27. oktoobril 1902 Saaremaal
surnud 21. juulil 1983 Torontos

mälestavad leinas

vend THEODOR abikaasaga ja
URVE perekonnaga

KALLIST NAISEÕDE JA TÄDI

LINDA REID'i

neiuna Roos
sündinud 8. juulil 1927 Paides
surnud 17. juulil 1983 Vancouveris

mälestavad sügavas leinas

JÜRI ja HILLAR AUKSI
PEETER ja ANU AUKSI
vennatütred AILI ja SIIRI ROOS Eestis

---

26. JUUNIL LAHKUS IGAVIKKU BUENOS AIRESIS

ALMA JODARDT-KERSTEN

leinas mälestavad

õde LINDA LAHK-KERSTEN ja omaksed
RITA ja AUGUST NÕMMIK
MAIMU ja JUHAN LUIK
TÕNIS NÕMMIK perekonnaga
PEARO NÕMMIK perekonnaga

ARMAST KODUKÜLA NAABRIT

EUGENIE RIIS'i

mälestavad kurbuses

KARL TAALER perekonnaga
HERMAN TAALER perekonnaga
ARNO PILT perekonnaga
IRMALINE LEEMET perekonnaga
JULIUS PILT abikaasaga
ALEX TAALER

Puhka rahus
võõramaa mullas.

Läbirääkimised kirikukogu kokkukutsumiseks

Teatavasti EELK Adelaide koguduse juhatus oma koosolekul 26. mail s. a. tegi EELK Konsistooriumile ettepaneku, et Esto-84 puhul Torontosse kokku kutsutaks kirikukogu, kes parandaks põhimäärused, et kirikul oleks olemas kirikukogu, kes kokku saaks tulla.

Sellele ettepanekule konsistooriumi saatis juhatusele vastuse, et „kirikukogu kokkukutsumise ettepanek on vastolus kehtivate EELK põhimäärustega."

Koguduse juhatus arutas konsistooriumi vastust oma koosolekul 1. juulil, millisel koosolekul peapiiskop K. Veem oma külaskäigu puhul viibis ja leidis täiendavana, et kirikukogu puudumine tuleb otseselt esile pm. § 33-das, kus esitatud väljendused õigekeelselt ja õigekirjutuslikult on valed, sest pole õige ütelda, et „kirikukogu" teeb otsused kirjaliku hääletamise kaudu, kuna liikmed sel juhul koosolekuna kokku ei tule, millega kirikukogu olemas ei ole, vaid on õige ütelda, et „kirikukogu liikmed" teevad otsused kirjaliku hääletamise kaudu.

Samuti pole samal põhjusel õige ütelda, et konsistoorium võtab hääletamise tagajärjed kokku ja kehtestab enamuse saanud ettepanekud „kirikukogu otsustena", vaid kehtestab enamuse saanud ettepanekud „kirikukogu liikmete kirjaliku hääletamise tulemuse otsustena."

Nõnda põhimääruste sätted ei vasta õigekirja nõuetele ja kirikukogu liikmete kirjaliku hääletamise puhul EELK-l puudub kõrgeim korraldav organ ehk kirikukogu, milline pm. § 31 kohaselt ometi olemas peab olema, sest „kirikukogu on EELK kõrgeimaks korraldavaks organiks."

Esitatud õigekirjaviga on põhimääruste seaduslikku mõistet, muutnud, mida ei saa paranda kirikukogu liikmete kirjaliku hääletamise kaudu, vaid vastavalt pm. § 34, p. 8 järgi kirikukogu peab kokku tulema, kuna ainult „kirikogu võimkonda kuulub EELK põhimääruste muutmise arutamine ja otsustamine."

Koguduse juhatus oli teinud ettepaneku kirikukogu kokkukutsumiseks pm. § 36 järgi, et „igal kirikukogu liikmel on õigus teha ettepanekuid kirikukogule konsistooriumi kaudu, kes ühes ettepanekutega avaldab oma seisukohad ja kaalutlused", siis juhatuse ettepanek ei ole vastuolus kehtivate põhimäärustega. Pigemini tuleks ütelda, et juhatusel kirikukogu liikmena on õigus kirikukogu kokku kutsuda seda enam, kui põhimäärused on nii puudulikud, et isegi konsistoorium on leidnud, kirikukogu „kehtivate põhimääruste" kohaselt kokku tulla ei saa.

Peapiiskop avaldas koosolekul konsistoorimis esitatud arvamist, et majanduslikult olla raskusi kirikukogu kokkutulemises, kuna koguduse juhatus on kirikukogu liige ja tema minek täies koosseisus kirkukogule olla võimatu. Selle peale juhatus leidis, et kogudusel on vaid üks hääl kirikukogul, mille tõttu juhatus täies koosseisus kirikukogule ei pääseks, sest igal saadikul peab olema hääleõigus ja koosoleku korra kohaselt kogudus saab kirikukogul olla esindatud ainult ühe saadiku kaudu. Selliselt juhatus peab valima saadiku, kes kogudust esindaks, millega majanduslikult ühel saadikul on võimalus kohale minna, kuna ta osaliselt koguduse poolt saaks hüvitatud, sest kirikukogu on väike osa Esto ja muude isiklike huvide kõrval.

Juhatus avaldas arvamist, et pm. § 36 kohaselt konsistooriumil on ülesandeks „avaldada oma seisukohad ja kaalutlused" juhatuse ettepaneku üle, milleks on soovitav konsistooriumil moodustada vastav juriidiline komisjon, kes juhatuse ettepaneku sisuliselt läbi arutaks ja selle kohta seisukohad juhatusele teatavaks tehakse, kui juhatuse ettepaneku vastaselt kirikukogu ei tahetaks kokku kutsuda. Need seisukohad avldatakse ühtlasi sel puhul kirikukogule, kui see kokku kutsuda tahetakse.

Kuna põhimäärused õigekirja reeglite kohaselt on vigased (pm. § 33), siis kirkukogu kokkukutsumine on kirikule kohustuslik, et põhimäärusi esimesel võimalusel paranda, millega konsistoorium kiriku juriidilise esindajana antud oludes kirikukogu peaks kokku kutsuma.

Nendel asjaoludel juhatus kordas oma ettepanekut, et konsistoorium pm. § 36 ja § 34, p. 8 alusel Esto-84 puhul Torontosse kokku kutsuks kirikukogu, kes põhimäärused parandaks, et kirikul kõrgeima korraldava organina oleks olemas kirikukogu (pm. § 31).

Juhatus loodab oma ettepaneku teostumisega, et meis kirik üle saab kirikuvalitsemises tekkinud puudusest, mida kirkukogu ainukesena parandada saab.

J. AARIK

Praost Nikolai Raag surnud

Göteborgis suri laupäeva, 9. juuni hommikul ülempreester Nikolai Raag, Eesti ap. õigeusu kiriku esinodi auesimees ja end. esimees, kodumaal Petserimaa praost ja Obinitsa koguduse hingekarjane. Iseseisvuse alguses on ta olnud ka Petseri maavalitsuse esimees. Ta oleks detsembrikuus saanud 95-aastaseks.

Neli tuhat ei taha relvi kanda

STOKHOLMI — Niinimetatud relvavabade noorukite arv on praegu umbes 3 000 aastas. Pärast seda kui 1978 kehtestati relvavabaduse seadus, on aastas umbes neli tuhat, kes annavad sisse vastava sooviavalduse.

Iga kolmas nooruk, kes ei taha relvi kanda, viitab usulistele tõeksipidamistele. Möödunud aastal tuldi nendele vastu 95-protsendiliselt. Esineb muidugi ka teisi põhjusi ja nende taotlusi rahuldati 70-protsendiliselt.

Umbes tuhat sõjaväeteenistuslast aastas põgeneb kasarmuteenistusest ja see arv pole ei tõusnud ega vähenemud. Nn. totaalkeeldujate arv on aga vähenenud poole võrra ja oli 1982. aastal 389.

Relvateenistuse asemel määratakse noorukitele teised ülesanded tsiviilsektoris. Näiteks on nad teenistuses haiglates, kiirabi juures kuid ka tsiviilkaitses. Viimasel pole midagi tegemist relvadega, kuigi teenistuses kasutatakse sõjaväe terminoloogiat. Seda rohkem praktilistel põhjustel, kuna tsiviilkaitsel on sõja ajal suhteliselt palju tegemist sõjaväeasutustega.

EPL

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK PEETRI KOGUDUS
617 M. Pleasant Rd.,
Toronto, Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul
84 Dinnick Cres., Toronto, Ont. M4N 1L8
Tel. 483-4103, kirikus 483-5847
Organist dr. Roman Toi

Pühap., 31. juulil JUMALATEENISTUS kell 11.00 hommikul.

Pühap., 7. augustil JUMALATEENISTUS kell 11.00 h.

Eelteade. Pühap., 14. augustil koguduse väljasõit ülempreester Emanuel Lepik'u tallu, vabaõhu JUMALATEENISTUS kell 12 päeval, jutlustab piiskop Karl Raudsepp. Lõunasöök Ortodoks koguduse naisringi poolt (mõõduka tasu eest). Kui on soovijaid bussiga sõita, palume teatada koguduse kantseleisse ehk koguduse õpetajale. Bussi viimane tellimisaeg pühapäeval, 7. augustil. Palume registreerida õigeks ajaks. Võimalus ujuda, jalutada ja kaunist loodust nautida. Teejuhised ilmuvad hilisemas lehes.

Kõik teretulnud!

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeval 9.30—12 kirikus, neljapäeval 6—8 kirikus ja igal pühapäeval pärast jumalateenistust.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St. Toronto, Ont. M5B 2C7
Õp. Udo Petersoo
3714 Beechollow Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128, kirikus 923-5172

Pühap., 7. aug. JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul, teenib vikaarõp. Albert Roost.

Pühap., 14. aug. JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul, teenib. õp. Elmar Pähn.

ÕPETAJA SUVISED KÕNETUNNID kiriku kantseleis neljapäeviti kell 6—8 õhtul ja pärast jumalateenistusi.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid
36 Bards Walkway, Willowdale, Ontario M2J 4T9
499-6488

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL kell 3—3.30 p.l.

30. juulist — 1. augustini VAIMULIK TELKLAAGER Kiviojal. Külaliskõnelejad: L. Heinmets, E. Meiusi, E. Mänd ja E. Toompuu. Muusikajuhid: Ch. Kipper ja V. Puu. Pühapäeval vabaõhujumalateenistused laagris kell 11.00 homm. ja kell 4 p.l., kell 8.15 lõkkeõhtu.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Immanuell Kirik
21 Swanwick Ave.
Pastor Allan Laur
72 Appleby Cres., Markham, Ontario L3R 2L4
Tel. 477-6248

Muskoka Laager-konverents leiab aset 29. juulist — 1. augustini E. Viig talus, Port Sydneys. Jumalateenistused:

Reedel, 29. juulil kell 2 p.l. AVAJUMALATEENISTUS. Kell 7 Õhtupalve.

Laupäeval, 30. juulil kell 10.30 e.l., 3 p.l. ja 7 õ. JUMALATEENISTUSED.

Pühapäeval, 31. juulil kell 10.30 e.l., 3 p.l. ja 7 õ. JUMALATEENISTUSED.

Esmaspäeval, 1. augustil kell 10.30 e.l. JUMALATEENISTUS.

Kolmapäeval, 3. augustil kell 7.30 õ. INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS Immanuelis. Pastor Charles R. Swindolli piibliõpetuse film teemal: „Meie Atitüüdid".

Pühapäeval, 24. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Herbert Söderholm. (Buss Eesti Kodust kell 2.30 p.l.).

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Äris 291-5054
Kodus 423-5716

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

Akende asendamine thermo-akendega. ☆ 5 tollised veerennid kuues värvis. ☆ Riästaaluste katmine.
Keldri akendele sissemurdmise vastu metallkaitsed.
Tasuta hindamine. Helistage päeval töökoda tel. 832-2238
Kodus 769-0932

OSSO INVESTMENTS INC.,
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

ALVINE KÕRB

sündinud Vahter
sündinud 28. novembril 1902. a. Pihtla
surnud 18. juunil 1983. a. Tallinn

mälestavad leinas

ABIKAASA Tallinn
VEND perek., USA

ARMAST

ALDO LATTIK'ut A.I.B.

surnud 22. juulil 1983 Montrealis

mälestavad kurbuses

ERICH KÕIV abikaasaga
ERNST TIIVEL abikaasaga

ARMAST VILISTLAST

ALDO LATTIK'ut

sündinud 13. detsembril 1912 Viljandis
surnud 22. juulil 1983 Montrealis

mälestab leinas

KORPORATSIOON VIRONIA

R. S. KANE Ltd.
MATUSEMAJA
4812 Yonge Str.
(Sheppardi lähedal)
Willowdale
221-1159

Sooja veeta pesumasin

Nõukogude ajaleht „Trud" teatab, et üks ukraina arst leiutas uut-tüüpi pesumasina, mis töötab ilma sooja veeta. Pesupulbrit pole ka vaja.

Uus ja „revolutsioneeriv" masin töötab nii, et trumlist pumbatakse õhk välja. Tekib vaakum, vesi hakkab keema ja riided lähevad puhtaks. Trud ei teata aga, kas masinat hakatakse tootma suuremal arvul.

Praegu kasutuselolevad pesumasinad N.Liidu aladel on rohkem manuaalsed. Ja enam-vähem alati rikkis. Üks Eestis kasutuselolev mudel on puudega kõetav, kusjuures trumlit tuleb vändaga keerutada. Linnakorterites olevat see pesumasin kaunis ebapraktiline.

EPL

OMA LIIGET,
NOOREM LEITNANT

ALDO LATTIK'ut

mälestab leinas

EESTI OHVITSERIDE-KOGU KANADAS

„MEIE ELU" tellitus võtab vastu ajakiri

riinu

tellimisi.

OMA ARM

HA

KOLLEEGI KODUMAA-PÄEVILT

EDUA

ENDIST TU

E

Mina elan ja
Teie peate elama.
Joh. 14:19

OOTAMATULT LAHKUS VAN
HÄÄ KAASMAALANE

LEO K

mälestavad leinas

JUHAN EIL
AUGUST KA
EDUARD KA
LEO SAARN

ARMAST SÕPRA

ALDO LA

mälestavad sü

HEAD SÕPRA JA NAABRIT

HARALD

leina

ARMAST SÕPRA

MEINHAR

OMA ARMAST VÄIMEEST, ÕEMEEST, SUGULAST JA SÕPRA

HARALD MANG'i

surnud 19. juulil 1983 St. Martens'is N.B.

mälestavad kurbuses

EMILIE IVAND
HELVE KUUS lastega
PEETER KASS
TARVO KASS perekonnaga
ILSE RAPS perekonnaga

KOLLEEGI KODUMAA-PÄEVILT JA VÕÕRSILT

AJAKIRJANIKKU

EDUARD VALLASTE't

mälestavad

KARL ARRO
HENN ARVO
BERNHARD PARMING
ALEKSANDER PEEL
HEINO REBANE
ENN SALURAND
SIEGFRID VEIDENBAUM

ENDIST TUBLIT KOGUDUSE NAISRINGILIIGET

EMILIE VINNI't

sündinud 16. märtsil 1909 Lüganusel
surnud 12. juulil 1983 Torontos

Mina elan ja
Teie peate elama.
Joh. 14:19

tänuga mälestavad
TORONTO EESTI EV. LUT. USU KOLMAINU KOGUDUS ja
ÕPETAJA

OOTAMATULT LAHKUS VANCOUVERIS 6. JUULIL K.A.
HÄÄ KAASMAALANE

LEO KONDOR

mälestavad leinas

JUHAN EILAU
AUGUST KAARNA
EDUARD KALKUN
LEO SAARNOK
ANTS HANSSON
ALEC KALBUS
ANTS LAANE
ELMAR TAMBEK

ARMAST SÕPRA

ALDO LATTIK'ut

mälestavad sügavas kurbuses

INNA ja ARVI KALDVEER
SYLVIA JÜRVETSON
INGRID ja EDGAR KINK

HEAD SÕPRA JA NAABRIT

HARALD MANG'i

leinavad
DAISY ja MANI AESMA
LINDA ja HARALD RUKHOLM
ILME ja EERIK PURJE

ARMAST SÕPRA

MEINHARD VAHER'it

mälestavad
ELMAR perekonnaga
ENDEL

Surmaski on suremata,
ajatu me arm!

ILUSAID MÄLESTUSI MAHAJÄTTES LAHKUS MEILT
MINU KALLIS ABIKAASA JA MEIE HEA ISA

HARALD MANG

sündinud 4. septembril 1918 Haapsalus
surnud 19. juulil 1983 St. Marten's, N.B.

Sügavas leinas

abikaasa ILME
ja
tütred KARIN ja ILLE

LAHKUS MEIE HEA JÄHISÕBER

HARALD MANG

mälestavad leinas

AARE perekonnaga
AILI
HELVE
HINDREK perekonnaga
MAMMI
MARTTI perekonnaga
OLAF perekonnaga
SILVER perekonnaga
UNO perekonnaga

... meenub taas
Biscotasi lainte valge vahutus ...

„MEIE ELU"
lugejad, ärge unustage oma
sõpradele soovitamast
„MEIE ELU"

Avaldame kaastunnet CARL DEUTSCH'ile ja IVO LAMBI
perekonnale armsa abikaasa, ema ja vanaema

IRENE DEUTSCH'i

kaotuse puhul

MARTIN ja MARIE VESKIMÄE

ARMAST KAUAAEGSET SÕPRA

IRENE DEUTSCH'i

(sünd. Kann)
surnud 14. juulil 1983 Saskatoonis

mälestavad kurbuses

VALDUR ja PROSPY

KAUAAEGSET ARMAST SÕPRA

IRENE DEUTSCH'i

sünd. Kann

leinavad sügavas kurbuses

ARNOLD ELLERMETS abikaasaga
HELMI HALJASMAA abikaasaga

ARMAST

ROSALIE VAINLO't

mälestab

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

OMA ARMAST VILISTLAST

Prof.Dr. ULRICH KARELL'i

sündinud 24. mail 1892
surnud 16. juulil 1983

mälestab sügavalt leinates
EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

TÖÖPAKKUMISED

Otsime
LAPSEHOIDJAT
2 a. tütarlapsele meie kodus Kingston Rd. ja Warden Ave., 4—5 päeva nädalas, alates septembrist. Helistada 698-5864 pärast kl. 5 õ.

KUULUTUSED

palume talitusele anda KUNI KL. 8 ESMASPÄEVA ÕHTUL, et kindlustada nende ilmumine järgmises lehes.

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190
Lic. E1044

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Külastage „MEIE ELU"
kus leiate
mitmesuguseid
sobivaid
kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„MEIE ELU" ÜKSIKNUMBRID ON MÜÜGIL:

TORONTO
Poko's Meat Products äridas .... 376 College St.
767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris ..... 484 Queen St. W.
„Meie Elu" talituses ..... 958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen ..... 141 Danforth Ave.
The Finnish Place ..... 5463 Yonge St. Willowdale

THUNDER BAY
Finnish Book Store ..... 168 Algoma St.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse — 1 a. $44.00, 6 k. $25.00, 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse — 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

„MEIE ELU" TALITUS
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada

TELLIMISKUPONG:

Palun saatke minule „MEIE ELU" ..... kuuks.

Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga, panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

.....
(Allkiri)

OMA LIIGET,
NOOREM LEITNANT

ALDO LATTIK'ut

mälestab leinas

EESTI OHVITSERIDE-KOGU KANADAS

„MEIE ELU" talitus võtab vastu ajakiri

riinu

tellimisi.

Alma Kerstenit mälestades

Igas rahvusgrupis, olgu see siis Rootsis, Saksamaal, Kanadas, USA-s, Brasiilias, Argentiinas, Austraalias, jne. on isikuid, kes omavad erilisi võimeid ja head tahet kaasa töötada oma rahvusgrupi kõikides üritustes, pühendades oma anded ja vaba aja seltskondlikuks tööks kaasmaalaste hulgas, ja samaaegselt teha selgitustööd Eesti maa ja rahva saatuse ja probleemide kohta kohaliku rahva hulgas. Selliste kaasmaalaste hulka kuulus Argentiinas Alma Kersten (meie jaoks „Alma"), kes pika ja raske haiguse järele lahkus siit maailmast 28. juunil, leides viimse puhkepaiga Briti kalmistul, Buenos Aireses.

Alma Kersten sündis 19. oktoobril 1906 Narva-Jõesuus. Juba varakult avastus Alma juures joonistusand ja nii alustaski Alma oma õpinguid Tallinna Kunst-Tööstuskoolis, mille lõpetas 1926 a. Varsti pärast seda emigreerus perekond Kersten Brasiiliasse, asudes elama Sao Paulosse 1927 a. Sealse Eesti Seltsi juures alustaski Alma oma seltskondlikku tegevust, pühendudes täie energiaga kaastööle kõikides seltsi üritustes.

Pärast isa surma 1933 a. siirdus Alma Buenos Airesesse, kus peatselt tutvus argentiina kunstiringkondadega, tehes kaasa mitmes argentiina filmis ja töötades samuti modellina. Eesti koloonia, mis oli koondunud Eesti Selts „Estonia" ümber, sai Alma näol asendamatu kaastöölise, kes lõi igal pool kaasa, lavastades näidendeid, korraldades pidusid ja kontserte, jne. See kaastöö on kestnud ligi 50 aastat ja Eesti Selts „Estonia" on Alma tegevust igati hinnanud, valides teda juba aastate eest seltsi auliikmeks.

Teise maailmasõja lõppedes alustas Buenos Aireses tegevust Balti Komitee, et aidata eesti, läti ja leedu põgenikke Euroopast Argentiinasse immigreeruda. Alma koos konsul T. Gutmaniga kuulusid sellesse komiteesse, olles suureks abiks eesti põgenikele nende saabumisel Buenos Airese sadamasse, samuti nendele ulualuse ja töökohtade muretsemisel ja dokumentide hankimisel, kuna „uutest" kaasmaalastest peaaegu keegi hispaania keelt ei kõnelenud. Ka oma viimastel eluaastatel oli Alma võimaluis põgenikke abistada, kuuludes Argentiina Põgenikeabitse Ühingu („Asociación al Refugiado") erikomisjoni, mille ülesandeks üksijäänud põgenike vastuvõtmine „Santa Rita" nimelisse vanadekodusse. Tänu Alma vahendusele on nii mitmedki vanad ja haiged kaasmaalased selles vanadekodus ulualust leidnud.

Peale Eesti Selts „Estonia" on Alma energiliselt tegutsenud ka EELK Buenos Airese Reformatsiooni Koguduse naisringis, aidates eriti kaasa koguduse basaaride korraldamisel nii jõuga kui nõuga. Väga hinnatud on siinsete kaasmaalaste hulgas Alma poolt eesti motiividel joonistatud keraamika ja portselan. Vaatamata oma mitmekülgsele seltskondlikule tegevusele leidis Alma veel aega vastava kursuse lõpetamiseks portselani maalimise ja keraamika alal, omades nende tööde „põletamiseks" vastava sisseseade.

A.P.

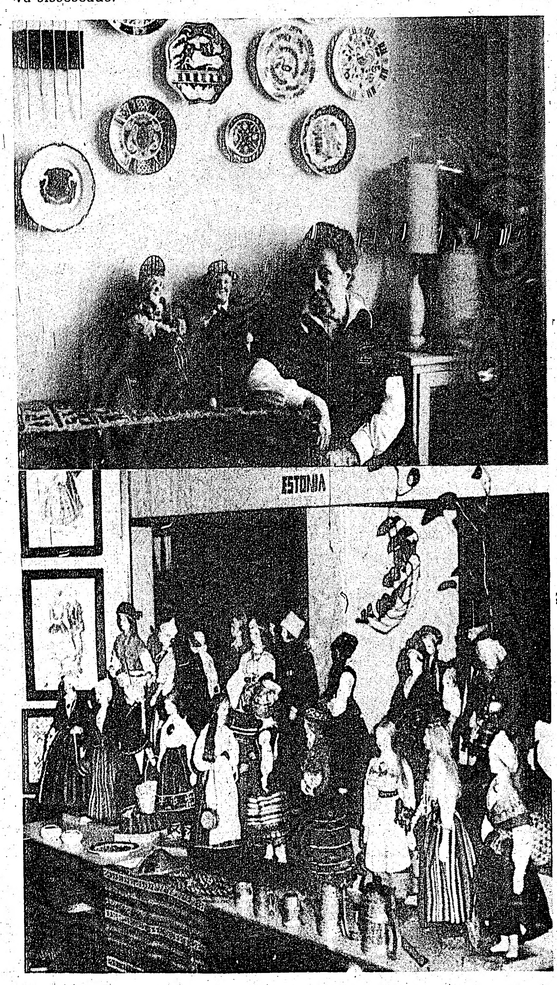

Alma Kersten oma kodus, mille seinu kaunistavad tema portselanmaalingud ja eesti rahvarõivais nukud tema näitusel.

Rahel Olbrei 85

Suurkuju eesti balleti arenguloos

Lõikuskuu 2-sel jõuab Torontos elunev Rahel Olbrei-Kompus oma pika käidud teeraja kõrge teetulbani, millel number „85". Selja taha on jäänud pikk matkarada, ilus ja sisukas. Mul on olnud õnn ja heameel kirjutada lugupeetud Rahelist viis aastat tagasi tema 80-ndal teetulbal ja meenutada üht suurt isiksust, loojat ja talenti, kes ajanud esimesi sügavvagusid ühel meie noorimal kultuuripõllul ja viinud selle õitsele. Tookordse kirjutise puhul mul polnud saadaval mitmeid materjale ja andmeid. Kirjutis baseerus subjektiivsel tunnetusel, mälusoppi sadestunul ja mõnda nopitud teosest Hanno Kompuse üle, selle „varjatud väärtuste aimaja, vormi ja hõrkuse mõistja ja esteedi" üle, kelle eluseltsiliseks Rahel olnud kultuuri- ja kutsealasel koostööl enam kui poolsada aastat.

Pikki aastaid kodumaatuses muutub ähmaseks ja vajub unustusse mõndagi meie kultuuri hilisemast minevikust ja selle õitsest. Palju leidus tegijaid ja palju tehti kõigil aladel. Paraku ei jõutud veel kõike kirjas „raamatusse raiuda" ja talletada, kust võtta ja meenutada. Tühik esineb ka meie ühe noorima loomingulise kunsti — balleti alal. Nimed Elmerice Parts ja Ella Ilbak ei helise enam paljude kõrvus. Nad kerkisid esile otsekui meteoridena, kes pikki aastaid eesti nime viinud ja jäädvustanud juba enne meie iseseisvust maailma pea- ja suurimate linnade lavadel. Neile nimetatuile on järgnenud teisigi. Siirdume aga alljärgnevas üksik balleriinidelt lavatantsuballeti juurde laiemas mõistes. Kohtamegi siin meie tänast juubilari — Rahelit, suurkuju meie balleti arendamise ja eestantsijate ning balletitrupi kasvatamisel. Suurkuju, küll mitte füüsiliselt, kuid vaimselt loovkunstnikuna, ballettmeistrina ning isiksusena.

□

Rahel Olbrei sündis 20. juulil (uk. 2. aug.) 1898. aastal Tallinnas töösturi ja ärimehe Jaan Olbrei tütrena. Lõpetas gümnaasiumi 1918. a. ja õppis koolitöö kõrval balletti end. Peterburi keiserliku Maria-teatri priimaballeriini Eugenia Litvinova juures, kes enamlaste võimuletulekul oli põgenenud ja Tallinnas avanud oma balletistuudio.

Mõnel määral lavatantsu meie teatrilaval oli esinenud vaid primitiivses kvaliteedis — mingi rütmiline liikumine, lisaks mõni salongitants, valss, galopp, menuett j.m. Operettide ja ooperite puhul, milledes lavatantsul oma osa, palgati Uus-Estonia tantsu ja liikumisjuhiks balleriin Smironina, kes esines ka eestantsijana. Tantsurühma ei olnud. Esinesid kooriliikmed ning lisaks võeti õpilasi Litvinova stuudiost. Nii sattuski Rahel 1918. a. Estonia lavale. Varsti vajab teater teda juba tantsulavastuste seadjana. Abiellunud 1922. a. Estonias ooperite lavastaja Hanno Kompusega, sõidavad nad koos Saksamaale end täiendama ja õppima. Ta õppis Mary Wigmani koolis Dresdenis, E. Jaques-Daleroze'i koolis Helleraus ja Rudolf v. Labani juures Berliinis.

Naastes õpinguilt, angazheeris Estonia teda tantsujuhiks ja ballettmeistriks. Omandanud ise nii klassikalise balleti kui ka moodsa n.n. plastilise tantsu kooli, töötleb ta mõlemaid arendades teatri tantsurühma kaudu. Viimasega on ta peale soolo- ja rühmatantsude draama, opereti ja ooperi raames lavastanud suurvorme — balletid „Roheline flöödi", „Giselle", „Paan võsas", „Pähklipureja", „Lakschme", „Flora ärkamine", „Luikede järv" ja veel E. Tubina „Krati", mille lavaletoomine jäi poolikuks Estonia teatrimaja hävitamisel. Peale kodumaiste edukate esinemiste, andis balletirühm menukaid külaskäigu etendusi Helsingis jm.

Rahel Olbrei on asetanud rõhu, et tants ei pea olema vaid liikumine, vaid on vaja ilmekust ja väljendust. Ta kunstiliste taotluste aluseks on tegelaste erikarakterite esiletõstmine, dramaatiline pinge ja ilmekus igas pisiasjas. Ta ei taotle ilutsemist, vaid dramaatiliste sündmuste etendust tantsukunsti vormis. Eriti väljatõstetavad on „Giselle" ja „Luikede järv", milles nende senised muinasjutulised lavastused on saanud dramaatilise pildi. Nii nagu sõnadest saab lause ja lausetest teose, on Rahel Olbrei lavastusis iga samm ja pas peensuseni kätte õpetatud, stiilipuhtusse seatud ning liikuma pandud esteetiliselt, vormialusteesides ja tantsutehniliselt. Ta lavastus on katkestamata ja terviklik kunstiline loomine ja mitte seeria üksikutest tantsudest — tuua esile esitatava sisu, hinge, liigutusi, reageerimisi ja meeleolusid, et vaatajat siduda, kaasa elama panna ja haarata. Neil alustel on ta uut vormi otsinud ja leidnud, temale omase tantsulise mõtlemise ja otsiva vaimu kaudu. Ta otsingud on olnud iseseisvad ja välismõjudeta. Kahtlemata on Rahel Olbrei suurvaim ka tantsu pedagoogina, arendades ja õpetades välja ballettrühma, kust mitmed paguluses on olnud silmapaistvad, nagu Klaudius Maldutis, D. Anvelt jt. ning kodumaale jääjaist on seal ballettmeistritena pikki aastaid toiminud B. Blinov, A. Koit ning esitantsijatena V. Hagus, H. Palang, J. Arg jt. Ka kodumaa väljaandes on kõrgelt hinnatud omaaegset R.O. panust.

Paguluses on R.O. seotud olnud Montreali Eesti Teatriga aastail 1951—1956 kus antud seitse etendust, neist neli lavastatud R.O. poolt — „Kui puu tahab õitseda", „Sammassäng", „Mikumärdi" ja operett „Kalurineiu", mis on olnud suur ja julge ettevõte.

Rahel Olbrei on isiksus, kunstnik ja looja. Ta on omal alal kõik kõiges, viljeledes seda, milleks tal talent. Aga tal on palju enamat — armastust ja kohusetunnet, et Eesti omakultuuri ja kõigega seisaks kultuuritehvaste kõrval.

Suurjuubeli puhul on põhjust jällekordselt korrata lugupidamist, austust ja tänu meie ühe suurele tütrele, Rahelile, ning soovida ilusaid puhkeaastaid!

R. ANTIK

Eripeatükina tahaksime mainida Alma tegevust eesti kunsti ja kultuuri tutvustamisel argentiinlaste hulgas. Tänu oma sidemetele korraldas Alma Buenos Aireses lugematuid näitusi, kusjuures väljapanekud koosnesid nukkudest eesti rahvariietes, akvarellidest eesti maakondade rahvariiete kohta (kõik Alma isiklikust kollektsioonist), keraamika, puutööd, jne. Näituste avamisel kasutati alati juhust peale kunstilise jutu ka Eesti probleemide puudutamiseks. Samuti tahaksime nimetada mitmeid saateid argentiina televisioonis, milledes Alma tutvustas eesti rahvatantse ja rahvariideid vastava muusika saatel.

Alma Kerstenit — Almat — ei ole enam meie hulgas. Tubli eesti naine on lahkunud oma tööpõllult ja leidnud igavese rahu paremas maailmas. Peale lähemate omaste: õde Linda, vend Walter ja teised sugulased, — jääb Almat leinama eesti koloonia Argentiinas ja lugematud sõbrad argentiinlaste ja muude rahvusgruppide hulgast.

MÕTTESÄHVATUSI

Meie elame kõik prostitutsiooni printsiibil: võimalikult palju võtta ja vähe anda.

□

Kummalisel viisil tekivad südameinfarktid meie ümbruskonna südametusest.

□

Ihnurit manatakse kaasaegsete ja kiidetakse järeltulijate poolt.

Kogunud NIHITS

BENITA VOMM 75 AASTANE

Neil päevil pühitses oma 75. sünnipäeva Benita Vomm.

Mäletan nagu oleks see olnud eile, kui ilmus „Pallas'e" kunstikooli noor, sale, punapõseline, tervisest õhetav kaunitar — see oli Benita! Nii mõnegi meesõpilase süda hakkas kiiremini tuksuma.

Benita aga hakkas maalikunsti õppima.

Varsti siiski looduse ürgjõud võttis võimust ja Benitast sai proua Vomm, kujur August Vommi abikaasa.

Selle tagajärjel on meil nüüd Torontos „Suure Tõllu" taoline karikaturist Ants Vomm ja Mai Järve-Vomm ja suur hulk suuremaid ja vähemaid Järvesid.

Soovin juubilarile hulk sisukaid ja tööviljakaid aastaid ja head tervist.

□

Benita Vomm-Mölder sündis 28. juulil 1908. a. Rakveres. Lõpetas Rakvere Linna Ühisgümnaasiumi 1926. a. ja astus samal aastal Tartu kunstikool „Pallasesse", mille lõpetas joonistusõpetajana 1929. a. kevadel.

Kooli ajal tutvus skulptuur-ateljee õpilase August Vommiga ja abiellus 1929. a. septembris. Benita sai joonistusõpetaja koha Rakvere Zeeh Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi.

1936. a. asusid Vommid Tallinna. Õpetajaametist vaba, hakkas Benita maalima peamiselt portreesid pastellis. 1942, 1943 ja 1944 esines ta Kujutavkunsti Sihtkapitali Valitsuse näitustel.

Sõjaõhu lähenedes siirdus Benita Vomm lastega Saksamaale, kus alustati uut elu.

Peale Augsburg-Hochfeldi kohalike näituste esines ta mitmel näitusel Geislingenis, Kemptenis, Münchenis ja Belgias, Antverpenis.

Saksamaalt siirdus Benita Vomm koos lastega Venetsueelasse, kus esines „Museo de Bellas Artes'i" aastanäitustel.

Kanadasse asudes töötas maali alal edasi. 1954. a. korraldati Vana-Andrese kirikus Toronto Eesti Seltsi I Kujutavkunsti Näitus, millest Benita maalidega ja poeg Ants skulptuuridega osa võtsid.

1955. a. oli veel üks Eesti Seltsi poolt korraldatud näitus, siis tekkis kunstnikkudel mõte oma organisatsiooni asutada. 1956. asutati Eesti Kunstiklubi Torontos, kuhu peale kunstnike ka kunstihuvilised liikmeks võisid astuda. Nii ühines tookordse suurima kunstiliikumisega Torontos ka Benita ja Augusti tütar Mai. Tehti näitusi, peeti referaate, joonistati akti — tegevust oli küllaldaselt.

Esimene esimees oli Abel Lee. Paari aasta pärast Lee ütles ära, olukord oli pinev. Et mitte klubi tegevust katkestada jäi Benita Vomm nõusse esimehe kohaga. Tegevus jätkus. Vahepeal leiti, et õigem nimi oleks Eesti Kunstnike Koondis Torontos.

Kaheksa aastat oli Erik Pehap esimees, siis valiti uuesti B. Vomm tagasi, kus ta on viimased kuusteist aastat olnud, kõhusetruult ja kindlameelselt eesti kujutavkunsti viljelemisele teadlikult kaasa aidates. Selle eest pälvib juubilar kindlasti kolleegide suurimat tähelepanu ja siiraid õnnesoove edaspidiseks.

1972. a. oli ta Ülemaailmsete Eesti Päevade kunstinäituse peakorraldajaks, kus esines 60 kunstnikku 120 teosega üheksalt maalt.

Peale kunstiala on ta aastaid olnud vanaemana tegevuses oma tütre Mai Järve lastega, kellest on kõigist tublid eesti noored sirgunud.

Benita Vomm ei taha vanameistrite ikka jõudnult muusale alla vanduda, vaid ikka oma energiat kujutavkunsti jaoks hoida, sedasi tulevastele päevadele vastu minnes. Akadeemiliselt kuulub juubilar Korp! Amicitiasse.

Jätkugu tal jõudu ja energiat!

ARTHUR MIHKELSOO

Eesti arst valvekorras

30., 31. juulil ja 1. augustil
Dr. M. Leesment ... 481-6834

Voldemar Riimand 60

Tuntud Hamiltoni seltskonna- ja kirikutegelane Voldemar Riimand tähistas 19. juulil 60. sünnipäeva. Juubilar on sündinud 1923. a. aedniku pojana Suure-Jaanis, Viljandimaal. Pärast kohaliku algkooli lõpetamist asus ta end ettevalmistama kaubanduslikule tegevusele. Esimeseks sammuks selles suunas oli Tallinna Kaubanduskooli astumine ja selle õhtukursuse lõpetamine.

Sõjavankri lähenemisel kodumaale siirdus ta Soome kaudu Rootsi, kus varem omatud kogemuste ja teadmiste varal leidis tööd Stokholmis teksstiili importfirma juures. Elukutselisele tööle põhjalikum ettevalmistus jätkus esialgu Stokholmi Kaubandusinstituudi õhtukursustel kuid juba 1947/48 a. täisajaga. Püüdlikkus leiab töökohal varsti hindamist edutamise firma pealinna esindaja positsioonile.

Avaramate võimaluste otsingul 1951. a. Kanadasse ja Torontosse saabumisel asus tööle suurkaubamaja „Simpsoni" tekstiilosakonnas, kust aga varsti üle viidi firma harukaupluse juhtkonda. 1958. a. murdis ta aga sidemed „Simpsoniga" ja ühines Hamiltoni suurema ärilise ettevõttega tekstiilosakonna sisseostjana, mis tähendas vastutust kogu tekstiilala suunamisel ja edukuses. Ta on jäänud selle firma juurde kuni tänaseni.

Kanadas jätkus endatäiendamine, mis alguses seisnes ingliskeele põhjalikumas õppimises. Sellele järgnes ülikooli astumine ja 'York University'- lõpetamine õhtukursustel humanitaarteaduste harus, spetsialiseerumisega poliitiliste teaduste alal. Õppetöö sündis puht huvist aine vastu, sest ei olnud ette näha selle kasu elukutselises töös.

Igapäevase leivateenimise ja samaaegse õppetöö kõrval on tal jätkunud indu kaasalöömiseks ühiskondliku tegevuse väljal. Probleemidesse realistliku suhtumise ja organiseerimisvõime tõttu on ta valitud mitmeid aastaid juhtima Hamiltoni Eesti Seltsi esimehena ja juhatuse liikmena, samuti ka Eesti Täienduskooli Toimkonda ja Skaudisõprade Seltsi. Ta on palju aastaid olnud tegev Hamiltoni Esimese Luteriusu Koguduse Nõukogu esimehena ja abiesimehena ning liikmena. Käesoleval ajal on ta jälle kiriku nõukogu esimees ja esindab kogudust Sinodis.

Voldemar abiellus Rootsis Heljo Lepaga, kes on samuti aktiivselt osavõtnud Hamiltoni seltskondlikust tegevusest. Neil on kaks järeltulejat, tütar, kes on omale nime teinud Torontos moe alal ja poeg, kes pärast ülikooli lõpetamist jätkab seal spetsialiseerumist.

Akadeemiliselt kuulub Voldemar Üliõpilasselts Liivika perre.

Sõbralikkus, küsimustesse põhjalik süvenemine, kaine kaalutlemine ja otsuste osav rakendamine on omadused, mis on võitnud talle laialdase lugupidamise.

Sõbrad ja tuttavad soovivad juubilarile paljudeks aastateks tervist ja energiat senise viljaka töö jätkamiseks.

L. KOOBAS

Sisehaiguste eriarst dr. Mihkel Haus abiellus üliõpilase Anu Kõiv'ga „Old Fields", Richmond, Mass. Pulmapidu peeti hiigeltelgi all ja murul. Traditsiooniliselt olid ka küla moosekandid kohal, lõbustades pulmalisi meeleolu- ja tantsumuusikaga. Laulatas praost emer. A. Hinno, talitus toimus vabas looduses. Peigmees on pärit Lakewood, N.J. ja pruut Ridgefield Park, N.J.

Vaipade ja mööbli keemiline puhastus

samuti akende pesemine. Söögituba, elutuba ja koridor $59.95. Pensionäride üürikorteritele hinna-alandus.
PEETER VALING — Tel. 690-4961

SPORT

MÄNGUD JA OOKEANI RAND

Kanada eestlasile, eesotsas sportlaste ja noorema põlve õppuritega on juba iga-aastaseks traditsiooniks saanud külastada hulgaliselt suve teisel poolel Lakewoodis ja selle lähistel toimuvaid eesti spordimänge ning sellega koos ka lähedast ookeani supelranda. Tänavused pidustused (29-ndad!) leiavad seal aset juuli viimasel nädalalõpul, kõrgpunktiga laupäev, 30. juuli. Sellega langeb ookeaniranna külastamine enamalt peale mänge pühapäevale. Viimastel aastatel on seal samaaegselt viibinud mitmed sajad USA ja Kanada eesti noored, meenutades pisut ameerika üliõpilasnooruse traditsioonilisi kogunemisi Florida supelrandades.

Spordimängude kavas on ujumine, kergejõustik, võrk- ja korvpall, tennis, laskmine, golf, veeremäng, lauatennis, bridzh ja male. Võrkpallis on arvatavalt võistlemas 10 mees- ja 3 naiskonda. Mõned võistlused algavad reede õhtupoolikul ja laupäeval on juba hommikul kella 9-st paljudel võistlustel „täiskäik" peal. Mitmetel aladel võistlevad kõik vanuseklassid ja kergejõustikus veteranid ehk mastersportlased alates 40. a-st. Laupäeva õhtul toimub pidulik defilee ja valguspidu, kus esinevad rahvatantsu rühmad, naisvõimlejad Metro Estonian Rhytmics Anu I. Ojamaa juhatusel ja KUMA laulugrupp Baltimorest, millele järgneb rahvapidu. Eesti Mängud USA-s seekordne patroon on E.V. konsul dr. A. Roos ja pidustuste korraldaja Eesti Spordiliit USA-s, kus esimeheks Ede Treumuth.

Eesti hümni ajalugu ilmumas

Nagu meie ajakirjandus on teatanud, on Montrealis ilmunud minu poolt kirjutatud teos „Sini-must-valge 100 aastat".

Meie rahva sümbolite seerias olen aga pärast sini-must valge lipu ja värvikolmiku ajalugu koostanud ka meie hümni — Mu isamaa, mu õnn ja rööm — ajaloo. Raamat koos piltidega on 176 lehekülge trükis, köidetud ning värvilise ja kõvade kaantega.

Kuna mul puudub kapital teose kirjastamiseks ning raamat selletõttu kunagi müügile ei tule, saab seda omandada ainult järgmisel viisil:

Kõik, nii üksikisikuid kui ka organisatsioone, kes on huvitatud teose omandamisest, palun mind aidata trükikulude tasumisel. Panus oleks 150 Rootsi krooni eksemplari kohta. Neile, kes maksavad vastava summa minu arvele Lundabygnens Sparbank, Lund, Sverige, number 31124134, või Rootsi posti jooksvale arvele number 120120-1033, saadatakse hiljem teos tasuta ja saatekuludeta kätte. Kui summa on suurem kui 150 Rootsi krooni, saadetakse teos vastavalt suuremale summale, arvestades 150 krooni eksemplarilt.

Sissemakstud summa järele palun mulle teatada aadress, sissemakstud summa suurus ja eksemplaride arv. Raamatu saatmine toimub Rootsis kehtivate posti eeskirjade kohaselt.

See teade kehtib kuni 15. augustini s.a. Pärast seda kuupäeva läheb raamat trükki vastavalt teostatud sissemaksude arvule.

Dr. jur. ARTUR TASKA
Terminsvägen 4
S-223 67 Lund
Sverige

NALJAD

„Minu häll kiikus Emajõe kaldal".
„Kuidas sa ometi vette ei sulpsatanud!"

□

Advokaat kliendile, keda süüdistatakse sissemurdmises sporditarvete ärisse: „Olen nõus teid kaitsma, kui tõotate, et olete tõesti süütu ja nõustute mulle maksma honoraari viissada dollarit".

Klient, pärast lühikest arupidamist: „Kas te ehk ei teeks seda viiekümne dollari eest, kui ma annan teile lisaks ühe täieliku komplekti golfikeppe ja ühe paari rulluiske?"

KUHU MINNA?

- **30. juuli nädalalõpul XXIX Eesti Mängud USA-s, Lakewoodis N.J.**
- **Laup., 13.—20. august Seitse Kunsti 1983 Seedriorul.**